

SLOVO

1

JANUÁR

1981

ROČNÍK XIII.

Sviatok Mena Ježiš (Obrezanie)

Náš obrad predpisuje v **posledný deň starého roku večer bohoslužbu akafistu Ježišovi Kristovi** s ekténiou vďaky a vzývania pomoci Svätého Ducha. Zúčastníme sa na tejto bohoslužbe vďaky za starý rok a vzývania pomoci Svätého Ducha na nový rok, a tak, s menom Ježiša Krista na ústach kráčajme do nového roku! Vtedy bude pre nás požehnaným.

1. januára, v prvý deň občianskeho nového roku máme sviatok Pomenovania Ježiša (Mena Ježiš), čo znamená: pomenovanie betlehemskeho Dieťaťa, Ježiša. Naši predkovia tento sviatok volali „Obrizaniem“. Čo je podstatou tohto sviatku?

Sviatok Obrezania sa začal a rozvinul v západnej Cirkvi a tak prešiel aj na Východ v ôsmom storočí. Pôvodne v latinskom obrade tento sviatok nazvali Oktávou Pána, to znamená ôsmym dňom po Vianociach, potom Obrezaním Pána a po II. vatikánskom koncile znovu pribral pôvodný názov „Oktáva Domini“, to zn. ôsmy deň po Vianociach a je zasvätený Bohorodičke Márii.

V Starom zákone obriezka bola predpísaná zákonom. Avšak už apoštolský snem v roku 50. po Kristu vyhlásil, že obriezka

(Pokračovanie na 5. str.)

Božie požehnanie

S Božím požehnaním všetko sa začína. Aj svet. Každé slovo, ktoré vyslovil Boh, vysliela svetlo, povstáva zem, obloha, vyvádza zo zeme rastliny a ostatné živé tvorstvo. Slovo: Buď — staň sa bolo zároveň požehnaním, z ktorého prúdila Božia milosť na všetky strany. Riekol a stalo sa — a „bolo to veľmi dobré“ (Gen 1, 31). S Božím požehnaním vyšli z Božích rúk i prví ľudia. Písmo sväté o tom hovorí: „A požehnal ich Boh a riekol im: „Plodte sa a množte a naplňte zem! Podmaňte si ju...“ (Gen 1, 28). Čo všetko je obsiahnuté v tomto Božom požehnaní! Všetky Božie dary, raj.

Dejiny Starého zákona sú vlastne aj dejinami Božieho požehnanja, ktorým Boh zahrňoval svoj vyvolený ľud... Najväčším požehnaním, ktorým Boh navštívil svoj ľud, je, že poslal Syna svojho jednorodeného, o ktorom prorok Zachariáš povedal: „Požehnaný Pán, Boh Izraela, lebo zhládol na svoj ľud a vykúpil ho“ (Lk 1, 68).

Syn Boží ako Spasiteľ sveta prišiel na tento svet, aby „z jeho plnosti my všetci sme prijali, a to milosť za milosťou“ (Jn 1, 16). Svojimi slovami a rukami žehnal deti, chorých a nešťastných. Vieme, čo spôsobilo jeho požehnanie pri love na Genezaretskom jazere. Keď na jeho slovo spustili apoštoli siete, „chytli veľké množstvo rýb, takže sa im trhali siete“ (Lk 5, 6). A prv, než odišiel z tohto sveta, „pozdvihol svoje ruky a požehnal“ (Lk 24, 51) svojich učeníkov.

V Božom požehnaní je skryté pre nás mnoho bohatého, dobrého a plného, ktoré pochádza z neba, od Pána Boha, ako to vyznávame vo sv. liturgii sv. Jána Zlatoústeho: „... každé dobrodenie a každý dokonálny dar pochádza od teba, Otca svetla“. A platí to nielen v hmotnom, ale aj v duchovnom ohľade. Zvlášť odvtedy, čo sme pre dedičný hriech stratili pôvodnú milosť. Platia tu vždy Kristove slová: „...bezo mňa nič nemôžete urobiť“ (Jn 15, 5). To potvrdzuje aj príslovie: Bez Božieho požehnanja niet ľudského namáhania. A naši starí rodičia to zvykli vyjadriť taktó: Bez Boha — nj do poroha.

Antonín Dvořák, jeden z najväčších českých skladateľov svetového mena, v liste Josefovi Hlávkoví napísal: „Nedivte sa mi, že som taký

(Pokračovanie na 5. str.)

S BOŽOU POMOCOU ZAČÍNAME

Na prahu nových dní, keď sa rok s rokom stretol, keď vstupujeme do roku nového, podávame si ruky, vinšujeme si, aby bol šťastný a pokojný ten nový rok 1981. K vinšom, stisnutiam rúk, prípitkom, aby sa nám dobre darilo, pridávame, ako kresťania, svoju modlitbu a prosbu k Tvorcovi vesmíru, aby nám dal sil a zdravie, žeby sme splnili všetky tie povinnosti a úlohy, ktoré sú pred nami a ktoré splniť je našou povinnosťou.

K Božiemu požehnaniu, k pomoci, ktorú nám dá Pán, musíme však priložiť svoje pracovité ruky, svoj um, svoju ochotu urobiť všetko tak, aby sme na konci roku, ktorý teraz len začíname, boli spokojní s tým, čo sme vykonali. Aby sme nemuseli povedať ani o jednom dni, že sme ho stratili. Máme všetky predpoklady, aby sme využili veľkú príležitosť, ktorú nám rok 1981 predkladá. Myslíme tu predovšetkým na náš pokojný život v mieri, na atmosféru radostného budovania, ktorú nám skytá naša socialistická spoločnosť.

Tak beží čas, že si ani neuvedomujeme, že žijeme už 36. rok v Európe bez vojny. Táto realita neprišla sama, ale je výslednicou mnohých snažení a úsilií, výsledkom zápasov a bojov, ovocím húževnatého snaženia krajín svetovej socialistickej sústavy, ktoré postavili hrádzu proti silám vojny.

Len si spomeňme, koľkokrát sa už zamračilo na oblohu sveta, koľkokrát tí, čo hazardujú s jeho osudom, chceli rozpútať novú vojnu. Nemusíme ísť ani ďaleko, lebo hneď uplynulý rok nám skytá veľa príkladov. Začínali sme ho pokojne a trvalo len krátko, a už sily neprajúce mieru nielenže sa začali aktivizovať, ale prišli s hrozbou rozmiestnenia nových raketových zbraní v západnej Európe.

Potom nastali prieťahy vo veci ratifikovania sovietsko-amerického dohody SALT 2, odôvodňované rozličnými umele vykonštruovanými argumentami. K tomu treba prirátať atmosféru horúčkovitého zbrojenia, tzv. dozbrojovanie a plánovanie tzv. obmedzených vojen, v ktorých by vraj neutrpeľi objekty, ale „len“ ľudia.

Koľko je cynizmu v takýchto slovách! Ľudia dobrej vôle, krajiny socializmu a mieru na čele so Sovietskym zväzom, odhalili masku týchto strojcov nových možných vojen a neraz v priebehu minulého roka vyhlásili, že ľudstvo nesmie nikdy viac dopustiť rozpútanie novej svetovej vojny. V tejto atmosfére veľa urobilo najmä svetové mierové hnutie, ktoré aktivizovalo svoje sily, organizovalo akcie a podujatia, ktorých cieľom bolo burcovať svetovú verejnú mienku a nedovoliť, aby ešte raz tiekla ľudská krv, aby štekali guľomety a ničili sa výsledky ľudskej práce.

K týmto akciám treba burcovať neustále. Tak to vyjadrili aj účastníci Svetového parlamentu národov za mier, ktorý sa konal v októbri m. r. v Sofii. Prítomná bola aj československá delegácia a jej účastníci sa aktívne zúčastňovali na všetkých podujatiach parlamentu. Za nás, v našom mene, vypovedali aj na tomto svetovom fóre rozhodne „nie“ vojne a kategorické „áno“ mieru.

Aj kresťanské mierové organizácie urobili veľa na poli boja za zachovanie najcennejšej pozemskej hodnoty človeka. Vzácnu mierovú aktivitu vyvíjala Kresťanská mierová konferencia, Berlínska konferencia európskych katolíkov, na pôde rímskokatolíckej cirkvi u nás Združenie katolíckeho duchovenstva Pacem in terris Československej socialistickej republiky, ktoré malo v uplynulom roku aj svoj federálny zjazd, už druhý od svojho založenia. Aj naše gréckokatolícke duchovenstvo vyjadrilo svoju podporu mierovej politike nášho spoločenského zriadenia na akciách, ktoré sa konali pri príležitosti 35. výročia oslobodenia našej vlasti i pri rozličných iných príležitostiach. Naši veriaci sa spolu so všetkými ostatnými občanmi zúčastňujú na podujatiach mierových organizácií a svoje rozhodné slovo vyjadrujeme svojou ochotnou statočnou prácou.

Aj v novom roku je našou dôležitou úlohou plniť si svedomite svoje povinnosti. Ako budeme pracovať, tak budeme aj žiť. Rast životnej úrovne je v našich rukách. Od každého jedného z nás závisí, akým tempom bude tento rast stúpať. Treba si uvedomiť, že súčasná situácia na svetových trhoch je poznačená krízou a nezamestnanosťou v kapitalistickej spoločnosti. Plná zamestnanosť, bohaté uspokojovanie životných potrieb našich občanov, je výsledkom starostlivej politiky nášho spoločenského zriadenia, v ktorom je cieľom všetkého snaženia človek.

Ak by sme chceli v krátkosti zhrnúť, čo sa od nás očakáva v roku, ktorý začíname, mohli by sme povedať, že predovšetkým statočná práca, podpora mierovému a budovateľskému úsiliu našej spoločnosti, statočný život, starostlivá výchova dietok, dobré rodinné vzťahy, vytváranie takých podmienok, aby naše spoločenské zriadenie mohlo v novej päťročnici, ktorú začíname, vytvoriť optimálne prostredie pre pracujúceho človeka. To všetko však nepríde samo od seba, ale je výslednicou nášho spoločného úsilia.

V takomto duchu a s takýmito predsavzatiami vstupujeme do roku 1981. Aký bude, záleží aj od nás. Od našich postojov, od našej práce, od nášho zapojenia sa do budovania spoločného blaha. Od nášho nekompromisného mierového postoja. Veď my tu na východe našej vlasti najlepšie vieme a najmocnejšie sme pocítili, akým veľkým zlom a nešťastím je vojna. Vieme, koľko ľudských obetí, koľko nevinnej krvi stála sloboda, ktorá prichádzala do našej vlasti práve cez naše územie, cez hrdinú Duklu.

K tomuto svojmu vlasteneckému postoju, k našej statočnej práci pridáme, ako kresťania aj svoje modlitby, aby naše podujatia požehnával Pán, aby žehnal všetkým našim krokom a ceľou našej práci v roku, ktorý je pred nami a dal mier, pokoj našim dňom, našim rodinám, našim obydliam, našim deťom, našim manželom, starčekom i starenkám, mier nám všetkým!

(OF)

Jubileum majstrov ľahkých i vážnych tónov

V ten istý januárový deň — 27. 1. — tohto roku pripomíname si významné výročia dvoch veľkých majstrov tónov — 225. výročie narodenia Wolfganga Amadea Mozarta a 80. výročie úmrtia Giuseppe Verdiho. S ich tvorbou sa stretávajú mladí hudobníci inštrumentalisti, ňou sa nadchýňajú dirigenti, komorné telesá, orchestre i operné súbory. Ich hudba prežila veky a ostane nesmrteľná.

Wolfgang Amadeus Mozart sa narodil 27. 1. 1756 v rakúskom Salzburgu v rodine vynikajúceho hudobníka Leopolda Mozarta, pedagóga a dvorného skladateľa a zástupcu kapelníka salzburskej arcibiskupskej kapely. Od útleho detstva sa prejavoval ako jedinečný hudobný talent. Jeho hudobnosť pod starostlivým otcovým vedením sa tvorivo prejavila už v štvrtom roku života. V šiestom roku je už výborným klaviristom a so svojou 11-ročnou sestrou koncertuje v Mníchove, vo Viedni i v Bratislave (r. 1762). Potom nasledujú koncerty po celej Európe. A s nimi ruka v ruke vlastné skladby: ako 8-ročný skladá prvú symfóniu, ako 12-ročný komponuje operu a omšu. Pôsobí v Salzburgu ako koncertný majster salzburskej arcibiskupskej kapely i ako dvorný organista, vo Viedni ako

cisársky komorný skladateľ, v Prahe, kde jeho Figarova svadba získala toľko obdivovateľov a kde r. 1787 bola svetová premiéra jeho opery Don Giovanni.

V súvislosti s jeho pobytom v Prahe jeden z jeho životopiscov napísal, že „ak sa má niektoré mesto právom nazývať mestom Mozartovým, nie je to Salzburg, ktorý Mozart nenávidel, nie je to Viedeň, ktorá ho nechala vyhladovieť a zabudnúť v hromadnom hrobe, ale jedine jeho zlatá Praha“.

Umrel 5. 12. 1791 vo Viedni pri práci na Rekviem, ktoré ostalo nedokončené. Jeho pozostalosť nestačila ani na riadny pohreb, takže ho pochovali do spoločného hrobu viedenských chudoby.

W. A. Mozart bol popri J. Haydnovi a L. van Beethovenovi vrcholným predstaviteľom viedenského klasicizmu. Svojou tvorbou zasiahol do všetkých dobových hudobných žánrov. Zanechal vyše 600 skladieb: 54 symfónií (g-mol („malá“), A dur, D dur, Parížska, Linecká, Pražská, Haffnerova, Jupiterská), 24 opier (Idomeneo 1781), Ůnos zo Serailu, Figarova svadba, Don Giovanni, Così fan tutte, Ćarovná flauta a i.), 150 vokálnych skladieb, 18 omší, Rekviem a iné duchovné skladby (litánie, nešpory, ofertória atď.).

Giuseppe Verdi sa narodil 10. 10. 1813 v Roncole a umrel 27. 1. 1901

v Miláne. Patri medzi najúspešnejších talianskych a svetových operných skladateľov.

Jeho tvorba je zakorenená v 200-ročnej tradícii talianskej opery. Ťažisko jeho slohu je v speve, na rozdiel od W. A. Mozarta, ktorý ťažisko videl v hudbe a všetko jej podriadoval. V ranom období svojej opernej tvorby nadviazal na G. Donizettiho, V. Belliniho a G. Rossiniho, ale hneď na začiatku prejavuje originálnu melodiku a rytmus, veľký dramatický talent a hĺbokú citovosť. Vytvoril medzinárodne úspešné opery s vystupňovaným dramatickým účinkom. Do talianskeho slohu zakomponoval prvky francúzskej opery a dosiahol vrchol vývoja talianskej vážnej opery (opera seria) operou Otello i vrchol a prekonanie talianskej komicko-opery (opera buffa) operou Falstaff.

Jeho dielo tvoria opery: Oberto, Jeden deň kráľom, Nabucco (1842 — prvý veľký úspech), Lombardi, Ernani, Panna Orleánska, Macbeth, Zbojníci, Rigoletto, Trubadúr, Traviata (1851—53), Sicílske nešpory, Maškarný bál, Sila osudu, Don Carlos, Aida, Otello, Falstaff (1859—1893).

Iné diela: Rekviem, Te Deum, Staťbat mater, 16 romancií pre spev a klavír, kantáty a i.

(Āk)

Hneď na začiatku

Naši dobrí starí otcovia a staré matky vravievali, že ak chceme, by sa práca dobre darila, aby sme dosiahli úspech, musíme začať dobre hneď od samého začiatku. Sú aj takí na svete, čo hovoria, že do konca je ešte dosť času a že sa netreba ponáhľať. Ich reč je pomýlená, krátkozraká. O jej nepravdivosti iste nikoho netreba ani presviedčať. Dobre vieme, čo sa stane, ak prácu odkladáme na druhý deň, ak sa ťičikame tým, že čo sme neurobili, urobíme druhý raz. Potom sa nám toho toľko nahromadí, že už úlohu len veľmi ťažko zvládneme. A ak aj, tak už len pozvrchne, lebo nemáme dostatok času, keďže ten prvý sme hriechne premárnili.

Platí to o všetkých oblastiach ľudskeho života. Aj v náboženskej oblasti nemožno hovoriť, že varovať sa hriechov, nedokonalostí začneme neskoršie. Že teraz si chceme ešte trochu užiť života. Āi vieme, že sa dožijeme tej chvíle, keď chceme začať až potom robiť dobro? Āi sme si istí, že nám Pán Boh dá toľko času, aby sme mohli začať robiť dobre? Preto nezačať hneď? Preto si nepovedať hneď v prvý dni nového roka: odteraz chcem zanechať to, čo bolo vo mne zlé a začať konať len správne a dobre.

Tak to platí aj v našej každodennej práci. To, čo môžeme urobiť dnes, neodkladajme na zajtra. Snažme sa dobre využiť čas. Prichádzajme načas do roboty, konajme ju do chvíľne, príkladne a neodchádzajme skoršie, kým nie je koniec. Aj tu budme príkladmi, svetlom, ktoré svieti. Tak potom bude celý náš rok požehnaný a dobrý.

(om)

SVĀTÝ MESIACA

Apoštol národov

Blížilo sa k poludniu. K Damašku sa približovala skupina jazdcov. Na ich čele bol odvážny, sebavedomý Ālovek — veliteľ skupiny.

— Hľa, pred nami je Damašek! — povedal skupine.

— Blahoslavený Boh Izraela! Nech sa trasú žiaci Kristovi! — zakričali jazdci.

Ten, čo bol na čele, sa usmial. Bol veľmi natešený. Jeruzalem je už oslobodený od kresťanov. Porozbiehali sa všade. Najviac sa ich usadilo v Damašku. Treba aj tých vykynozíť!

Prvý jazdec sa rozhlíada po krajine. V diaľke vidno hory, pred nimi ovocné sady, zeleň. Sú už týždeň na ceste. Bolo by si treba oddýchnuť, ale prvý jazdec nepozná odpočinok. Žije už len tomu, čo bude v Damašku. Zviažu kresťanov, zbitých palicami privedú do Jeruzalema, aby ich videl a súdil národ izraelský... Má na to splnomocnenie s pečatou od Kajfáša...

Zrazu, ako blesk, jazdca oslepilo svetlo a on zletel z koňa.

— Šavol, Šavol, prečo ma prenasleduješ? — počul hlas.

— Kto si, Pane? — spýtal sa Šavol, zakrývajúc si oči. Pre veľké svetlo nič nevidel.

— Ja som Ježiš, ktorého prenasleduješ, — počul odpoveď.

Šavol sa spamätal.

— Āo mám robiť, Pane? — spýtal sa so strachom.

— Vstaň a choď do Damašku. Tam ti povedia, čo máš urobiť, — znela odpoveď.

Skupina jazdcov pribehla k veliteľovi. Pomohli mu vstať na nohy. Oni tiež videli veľké svetlo. Stáli onemení, lebo h'as síce počuli, ale nikoho nevideli. Šavol si ešte stále zakrýval oči. Keď mu odtiahli ruky z očí, jazdci uvideli, že ich vodca oslepol.

Karavána jazdcov teraz postupovala veľmi pomaly. Šavol nemohol ísť na koni. Viedli ho teda za ruku.

Pri chŕdzi, ktorá bola veľmi neistá, Šavol rozmýšľal. Pred očami sa mu premieta celý jeho doterajší život...

Pochádza z Tarzu, mesta v Malej Āzii, je synom farizeja. Mesto Tarz leží neďaleko od mora. Cisár tomuto mestu udelil privilégia, preto jeho obyvatelia majú také práva ako rímski občania. Tie isté práva má aj Šavol. Obyvatelia Tarzu sú veľmi schopní ľudia. Vedia mnoho jazykov, ich gymnázium sa vyznačuje vysokou úrovňou. Gymnázium vychováva pre Rím učiteľov jazykov a filozofov.

Do tohto gymnázia chodil aj Šavol. Tu sa naučil perfektne po grécky. Ale bol výborným žiakom aj v židovskej náuke. Tu sa vyučil aj remeslu „robiť stany“. Ich zákon prikazoval, že každý poriadny Žid musí ovládať nejaké remeslo. A Šavol zákony dodržiaval. Videl, že aj slávny židovský kňaz Šamaj ovláda remeslo — tesárčinu. Šavol sa naučil robiť stany z čiernej srsti kŕz.

Šavol je už mládenec. Otec ho posielal do jeruzalemskej školy, aby sa zdokonalil v znalostiach zákonov a v ich dodržiavaní. Šavol tu poznáva veľkých učiteľov zákonov.

On si pamätá, ako jeho otec v platok večer zapaľuje sviečky, berie do rúk a otvára zvitok Svätého Pisma. Jeho otec si prial, aby Šavol dokončil štúdiá na farizeja a zákonníka. Šavol si dokonale osvojil náuku židovskej kňazskej školy. Vie ju celú nspamät:

„Žid musí radšej umrieť, ako by dovolil narušiť svoje staré zvyky, lebo vtedy by sa stalo tak ako s budovou, z ktorej vyberú jeden kameň a budova — hoci navonok zostala pevná — sa pomaly zosúva, až sa úplne zborí.“

Šavol pozná aj všetky modlitby. Pri stole bolo treba inou modlitbou požeňovať cviklu, pokrájanú na malé kúsky a inou modlitbou cviklu, pokrájanú na veľké kúsky.

„Pred pitím si treba umyť prsty. Šamaj hovorí, že najprv si treba umyť prsty a až potom naliať vodu do pohára a Hilel hovorí, že do pohára treba naliať vodu pred umývaním rúk.“

Pamätá si mnoho sporov, napr. či je možné zjesť v sobotu vajce, ktoré zniesla sliepka ten istý deň... Alebo: „Keď kohút, ktorý lieta z miesta na miesto, robí škodu svojím dotykom, vlastník zodpovedá za celú škodu. Ale keď škoda nastala v dôsledku vetra spôsobeného krídlami kohúta, vlastník zodpovedá len za polovicu škody.“

Šavol pozná naspamät tisíc takýchto zákonov Izraela. Je veľmi schopný. Preto ho prijal do svojej školy Gamaliel. To je veľmi vážny židovský učiteľ. Ale Šavol po čase zistil, že sa nemôže zmieriť so zásadami Gamaliela. A úplne sa rozišli, keď Gamaliel zopakoval v škole slová, ktoré kedysi povedal pred vysokou židovskou radou. „Nechajte tých ľudí na pokoji a prepustite ich, lebo ak je táto myšlienka a toto dielo od ľudí, rozpadne sa. Ak je však od Boha, nebudete ich môcť zničiť. Aby ste sa azda nestali Božími protivníkmi.“

Šavol vedel, že Gamaliel tým bráni kresťanov. S tým sa on nemohol zmieriť, lebo on je zásadovým nepriateľom kresťanov.

Pred Šavlom sa zjavuje druhý obraz. Už je dospelým človekom.

Kresťanskí apoštoli, aby sa mohli venovať rozširovaniu Božieho slova, vybrali si sedem diakonov, aby sa títo zaoberali sociálnymi otázkami veriacich, podporou sirôt, vdov, chudobných... Medzi týmito siedmimi diakonmi bol aj muž menom Štefan. Šavol ho často vídal. Hovorilo sa o ňom, že je „naplnený milosťou a silou“ a robí „veľké zázraky medzi ľuďmi“. Kázal chudobným, ktorých podporoval a chorým, ktorých liečil. Prichádzali k nemu zástupy ľudí. Aby znemožnili jeho pôsobenie a dobré meno medzi ľuďmi, zákonníci sa rozhodli vyzvať ho na dišputu. Šavol už má vtedy 25 rokov. Obdivuje Štefanovu múdrosť, ale nenávidí ho ako všetkých kresťanov. Štefan rozumne bráni kresťanskú náuku. Nájdú proti nemu falošných svedkov a potom ho bez súdu odvedú za mesto a tam ukameňujú. Šavol toto všetko pozoruje. Vrahovia si vyzliekajú plášte, aby sa im ľahšie hádzalo kameňmi do Štefana. Šavol stráži ich plášte...

Potom sa začalo prenasledovanie všetkých kresťanov. Tí utekajú z Jeruzalema a teraz Šavol išiel, by ich hľadal v Damašku...

Teraz slepý Šavol pochopil, že Kristus je to isté čo kresťania. Kto prenasleduje kresťanov, prenasleduje Krista. Tak mu predsa vravel hlas:

— Šavol, Šavol, prečo ma prenasleduješ?

Meno Šavol sa stalo postrachom pre kresťanov.

Jazdci dorazili do Damašku. Šavol je už tri dni slepý. Jedného dňa pristúpil k Šavlovi istý človek menom Ananiáš. Položil na neho ruku a Šavlovi sa vrátil zrak.

— Šavol, brat! — povedal Ananiáš. — Pán Ježiš, ktorý sa ti zjavil na ceste, ktorou si prichádzal, poslal ma aby si zasa videl a naplnil si sa Duchom Svätým.

Po tomto rozhovore Šavol prijal sviatosť krstu. Potom odišiel do púšte a tu sa tri roky pripravoval na veľkú apoštolskú prácu, na ktorú ho určil Pán.

Po troch rokoch Šavol, teraz už nazývaný Pavol, sa vrátil do Damašku. Tu začal verejne kázať o Kristovi. Ľudia sa veľmi divili:

— Či to nie je ten, čo nivočil vyznavačov tohto mena v Jeruzaleme a sem prišiel, aby ich poviazaných odviezol k veľkňazom?

Židia sa rozhodli zabíť Pavla. Aby ho chytili, celé dni a noci strážili bránu do mesta, aby im neutiekol. Kresťania v noci v koši spustili Pavla cez múr.

Pavol prišiel do Jeruzalema. Chcel vidieť apoštola Petra. Apoštoli, keď sa dopočuli o jeho zázračnom obrátení a o jeho práci v Damašku, prijali ho medzi seba a on začal v Jeruzaleme kázať o Kristovi. Ale s malým úspechom. Medzitým sa Židia rozhodli, že ho zabijú. Vtedy sa Pavlovi zjavil Kristus a povedal mu:

— Chytrý odíď preč z Jeruzalema, lebo tu neprijmú tvoje svedectvo o mne!... Choď, lebo ťa pošlem ďaleko medzi pohanské národy.

Pavol odišiel do Tarzu, kde sa zdržal celý rok. Potom s Barnabášom odišiel do Antiochie v Sýrii, kde jeden rok vyučoval. Kresťanská spoločnosť sa tu veľmi rozšírila a tu tiež nasledovníci Krista sa začali prvýkrát nazývať kresťanmi. Tento názov ostal navždy. Toto sa stalo približne sedem rokov po ukrižovaní Ježiša Krista.

Antiochia sa stala strediskom pôsobnosti apoštola Pavla. Odtiaľto chodil na svoje apoštolské cesty medzi ľud, sprevádzaný Barnabášom, Lukášom alebo Sílasom, Timotejom alebo Titom.

Písal sa rok 45. Apoštol Pavol, sprevádzaný Barnabášom, sa vydal na svoju prvú veľkú apoštolskú cestu. Rieku Oronto doplával do prístavu Seleucia, odtiaľ na ostrov Cyprus. V jediných šatách a sandáloch, bez peňazi a chleba, len s palicou v rukách, prešiel Pavol celý Cyprus a všade kázal o Kristovi. Dorazili do mesta Pafos. Tu bol rímskym prokonzulom Sergius Paulus, ktorý, keď sa do počul o Pavlových kázňach, zavola ho k sebe a počúval jeho náuku. Žid Elymas zo strachu, aby prokonzul neprijal kresťanskú vieru, vystúpil proti Pavlovi. Pavol prenikavo pozrel na Elymasa a prísne povedal:

— O, plný všetkého podvodu nepriateľ všetkej spravodlivosti. Či neprestaneš prevracat priame cesty Pánove?! Teraz teda na tebe spočíva ruka Pánova: na istý čas oslepeň a nebudeš vidieť slnko!

Po týchto slovách Elymas hneď oslepol. Prokonzul, keď uvidel, čo sa stalo, uveril v Krista.

Toto je jediný, nám známy prípad, keď apoštol Pavol trestal vinníka, využívajúc trest na spásu ľudí, — jediný prípad, keď si prepožičiava k svojmu činu Božiu silu a ani na chvíľu nezapochyboval, že Boh jeho želanie splní...

Z Cypru Pavol priplával na pobrežie Pamfýlie a odtiaľ prešiel do Antiochie v Pizídií. Pretože Židia neprijímali jeho náuku, začal kázať o Kristovi pohanom. Avšak Židia pobúrili mešťanov a tí vyhнали Pavla z mesta. Pavol preto ide ďalej do Lykaonie. Tu prijala kresťanstvo deva Tekla, slávna svojou múdrosťou a nevinnosťou, známa ako veľkomyšlienka Tekla. V Ikonii sa Pavol zdržal dlhší čas, mnoho ľudí tu prijala kresťanstvo, ale aj odtiaľto musel nakoniec utiecť. Odišiel do mesta Lystry. Ale sem za ním prišli Židia z Antiochie a Ikonii, pobúrili proti nemu ľud, ktorý Pavla vyvolal za mesto a ukameňoval. Keď boli presvedčení, že je už mŕtvý, nechali ho tam. Ale Pavol sa prebral a pustil sa znovu na cestu. Ešte raz navštívil mestá, v ktorých kázal, určil do týchto miest kňazov, aby pokračovali v jeho diele a sám sa vrátil do Antiochie v Sýrii.

Táto prvá apoštolská cesta Pavlova trvala 4–5 rokov.

Keď Pavol s Barnabášom prišiel do Antiochie, medzi kresťanmi vládol nepokoj. Kresťania z radov Židov sa domáhali, aby kresťania z radov pohanov sa nechali obrezať podľa Mojžišovho zákona. Pavol sa rozhodne postavil proti tomu a s Barnabášom sa vydali na cestu do Jeruzalema, aby túto otázku vyriešili.

V Jeruzaleme v 50. roku zasadol Apoštolský snem. Snem prijal stanovisko, že obrezávanie už nie je povinné a že netreba robiť prekážky tým, čo sa od pohanov vracajú k Bohu. Tým sa navždy stala Kristova Cirkev nezávislou od židovskej synagógy.

Po Apoštolskom sneme v Jeruzaleme, Pavol s Barnabášom sa vrátil do Antiochie, odkiaľ sa zakrátko apoštol Pavol v sprievode Sílasa, vydal na druhú apoštolskú cestu.

— Vráťme sa a navštívme bratov vo všetkých mestách, kde sme hlásali Božie Slovo, aby sme videli, ako pokračujú, — povedal Pavol Barnabášovi.

kresťanov nezaväzuje. Preto, svätiac tento sviatok, Cirkev vôbec nesväťí udalosť „obriezky“, ale svätí pomenovanie betlehemskeho Dieťaťa menom Ježiš a velebí i oslavuje meno Ježiš.

Pozrime sa na slová Svätého písma: „Keď prešlo osem dní a bolo ho treba obrezať, dali mu meno Ježiš, ktorým ho bol anjel nazval skôr, než sa počal v živote“ (Lk 2, 21). Slovo, meno Ježiš — znamená Spasiteľ. Teda, betlehemskému Dieťaťu dali ôsmeho dňa po narodení meno Ježiš, tak ako to označil Pán Boh ešte predtým, než sa počal v lone. Bola to vôľa Nebeského Otca, ktorú zvestoval Prečistej Panne Márii archanjel Gabriel. Sám Pán Boh dal betlehemskému Dieťaťu meno Ježiš. „Porodí Syna, a dáš mu meno Ježiš, lebo on oslobodí svoj ľud od jeho hriechov“ (Mt 1, 21) — hovoril anjel Pána sv. Jozefovi.

Teda my nesväťíme žiadnu obriezku, pretože tú neprijali už sami apoštoli, ako o tom píše Sväté písmo (Skutky apoštolov). My oslavujeme meno Ježiš, lebo to si prial sám Ježiš Kristus: „Otče, osláv svojho Syna, aby Syn oslávil Teba“ (Jn 17, 1). A k apoštolom riekol: „V mojom mene budú vyhánaf zlych duchov, novými jazykmi budú hovoriť... na chorých budú ruky vkladaf, a ozdravejú“ (Mk 16, 17—18). A apoštol Peter to ihneď aj praktizoval, keď chorému povedal: „V mene Ježiša Nazaretského — choď!“ (Skutky 3, 6). A apoštol Pavol o sile tohto mena píše: „Preto ho Boh vysoko povýšil a dal mu meno nado všetky iné mená, aby sa na meno Ježiš skláňalo každé koleno na nebi, na zemi a v podsvetí“ (Filip. 2, 9—10).

Naše bohoslužobné texty konštatujú udalosť obriezky, avšak nehovoria, aby sme ju oslavovali, pretože Kristus len splnil starozákonný predpis, a naše bohoslužobné knihy hovoria: „Podťe a oslavujeme v svätyni Vládcu slávne Kristovo meno: Ježiš sa dnes nazval menom dôstojným Boha“ (9. pieseň kánona utierne; tento kánon zložil sv. Štefan Savait v ôsmom storočí).

A sv. Ján Zlatoústý hovorí: „Tým menom — Ježiš — zničená smrť, otvorené nebo, zoslaný Svätý Duch, — tým menom apoštoli priviedli ku Kristovi celý svet...“

Aj my v prvý deň občianskeho nového roku sväté meno Ježiša Krista oslavujeme, vzdávame mu česť, v zývame ho, ako to robili prví kresťania, vyznavači a mučeníci za toto meno, s ktorým na ústach šli na muku a smrť. V tomto mene je naše požehnanie, odpustenie našich hriechov, vypočutie našich modlitieb, sila v pokušeniach, naša spása. Preto naši predkovia dobre chápali tento sviatok, keď nás naučili klaňať sa: „Slava Isusu Christu — Pochválený buď Ježiš Kristus“. A Božia Cirkev nás vyzýva slovami liturgie „Vozdadite slávu Christu Bohu nášemu — Vzdajte slávu Kristovi Bohu nášmu! „Otče, osláv svoje meno!“ I zaznel hlas z neba: „Už som oslávil a ešte oslávim“ (Jn 12, 28).

Teda tento sviatok pomenovania Ježiša Krista, sviatok, ktorý nám pripomína udalosť zo života Ježiša Krista, keď osemdňovému betlehemskému Dieťaťu dali meno Ježiš z vôle Pána Boha, — ktoré pripadá na prvý deň občianskeho nového roku, — nás vyzýva, aby sme toto meno oslavovali vždy, nielen v tento prvý deň roku, povedzme hoci naším krásnym pozdravom „Slava Isusu Christu — Pochválený buď Ježiš Kristus!“. Lebo toto je vyznanie Krista, a vyznanie Krista znamená spásu.

Avšak treba tiež s týmto menom aj začínať nový rok. My sa môžeme aj potešiť, radovať, že sme sa dočkali nového roku. Avšak v tento prvý deň nového roku nemáme zabudnúť vyzývať meno Pánovo. Nezabúdajme toto, lebo takto hovorí sv. Ján Zlatoústý: „Ľudia sú aj takí, ktorí si myslia, že keď prvý deň tohto mesiaca prežijú v hodovaní a radosti, že aj celý rok bude taký... Je to nerozumné po jednom radostnom dni očakávať to v celom roku... Šťastným pre teba vo všetkom bude rok vtedy, keď nebudeš popíjať v prvý deň, ale keď v prvý a v každý deň budeš robiť to, čo sa páči Pánovi“.

nábožný, ale umelec, ktorý taký nie je, nič podobného nedokáže. Či nemáme príklady o Beethovenovi, Bachovi, Rafaelovi a mnoho iných“ (Podľa KN 1971, 36).

A Josef Haydn, pri uvádzaní jeho oratória Stvorenie, zaplakal a povedal: „Nič odo mňa, nič odo mňa, všetko zhora“.

Božie požehnanie si preto máme vážiť a pričiniť sa o to, aby sme ho boli hodní.

Corette S. Kingová, manželka známeho mierumilovného bojovníka dr. M. L. Kinga (+4. 4. 1968), pri správe, že jej manžel dostal Nobelovu cenu, modliła sa: Ďakujem ti, Otče náš! Ďakujem ti za to, čo to znamená pre Martina, pre deti a pre mňa. Ďakujem ti a pomôž nám, aby sme boli hodní tohto požehnaní“.

Snažme sa byť hodní každého Božieho požehnaní, ktorého sa nám dostáva v každodennom živote.

František Dancák

Cesta k Bohu

Keď niekto cestuje, pýta sa na cestu, ktorá tam vedie, pozerá sa, ktorá cesta je dlhšia, ktorá kratšia, ktorá výhodnejšia. To robíme, keď niekde ideme, tu na zemi. Avšak všetci sa chceme dostať aj do neba a každý z nás si myslí, že je na dobrej ceste, ktorá vedie do neba. Vieme, že na svete je veľa miest a vedie do nich veľa ciest. Hoci v nebi je taktiež veľa miest, ako to povedal sám Pán: „V dome môjho Otca je mnoho príbytkov“ (Jn 14, 2), a to rôzne stupne blaženstva, avšak vedie k nim len jedna cesta. Ktorá je to cesta?

Niektorí povie: — Je to cesta čnosti; cesta, ktorou ide čestný človek.

A iní povie: — Je to cesta vykonávania našich povinností, zvlášť náboženských.

Tretí povie: — Je to cesta, na ktorej sa chránime ťažkých hriechov.

Každá odpoveď je správna, avšak každá z nich nehovorí celú podstatu úplne. Najlepšia odpoveď by znela takto: — Cesta do neba je cesta Božia, cesta Pánova.

Jedinou správnu cestou do neba je cesta, ktorou chodil Spasiteľ, Ježiš Kristus. Každý krok na tejto ceste je označený cestou križa, evanjelia.

Či všetci ideme tou cestou? Je pravdou, že veľa ľudí nejde touto cestou. Prečo?

Prvou príčinou toho je to, že sa nesnažia uvedomiť si, že je to jediná podmienka, ako môžeme dosiahnuť spásu. Božský Spasiteľ jasne hovorí, že kto nevezme na seba svoj križ a nepôjde za ním, nebude spasený.

Iná príčina — je neochota, pretože táto cesta je tvrdá a ťažká. Avšak aj tu musíme vec rozvážiť, lebo čo v živote nie je ťažké? Spýtajme sa hoci koho, staršieho či mladšieho, muža či ženy, bohatého alebo chudobného, všetci povedia: — Tento život, hoci ako sa naň pozeráme, je ťažká cesta!

Cesta Pánova je tá správna cesta k Bohu, do neba. Všade na tejto ceste nachádzame posilu: v dobrej spovedi, v kajúcnosti, vo sv. prijímaní,

— vŕade tu sám Ježiš Kristus nás posilňuje na tejto ceste.

Teda ideme cestou Pánovou! Žiadne ŕazkosti nech nás neodstrašujú. Tieto sa len vidia ŕazkými, a keď vytrváme, stávajú sa vždy menšími. A keby boli naozaj veľké, Pán Boh nám dá silu a trpezlivosť ich premoť. Idme touto Pánovou cestou stále, nielen v čase pred Veľkou nocou, lebo nielen vtedy, ale vždy máme dbať o spásu našej duše.

Leontín Lizák

Duchovný život — CESTA OČISTY

Uznanie Boha za Stvoriteľa, za svojho Pána a Vládcu nad všetkými svetmi a stvoreniami je nesporne základným predpokladom každej bohoocty. Týmto začínal každý duchovný život na Východe či na Západe. Nie je preto žiadnym prekvapením, keď okolo roku 500. po Kristu sa objavili v kresťanskej verejnosti vynikajúce knihy, grécky písané, s náboženskou tematikou pod menom Dionýza Areopagitu, žiaka sv. Pavla v Aténach.

Tieto spisy veľmi ovplyvnili aj kresťanskú náuku o duchovnom živote, ako aj samo delenie cesty duchovného života na cestu: očisty — osvietenia a spojenia.

Je trochu zvláštne, že spisy známe pod menom Dionýza Areopagitu ovplyvnili štruktúru duchovného života, špiritualitu, viac kresťanského Západu ako Východu, hoci boli napísané na Východe. To sa dá vysvetliť skutočnosťou, že štruktúra duchovného života bola na Východe už okolo roku 500 ustálená zásluhou Otcov púšte. Rozlišovali dve základné fázy duchovného života: praxis — theória, čiže približne asketika a mystika.

Budeme sledovať duchovný život podľa pôdorysu trojakej cesty: očistu — osvietenie — spojenie s Bohom. Najprv sa nechajme oziariť základnou pravdou: Boh je všetko vo všetkom.

Náš nebeský Otec je Nekonečno. Má nekonečnosť dokonalosti. A tento veľký Boh sa k nám skláňa a miluje nás nevyšlovnou láskou. V tejto láske tvorí nekonečné svety, čo krúžia nad našou hlavou v nesmiernosti priestorov. Tvorí nespočetné živé bytosti rôznych tvarov, veľkosti a krásy až po myriady malých živočíchov, nevnímateľných ľudským zrakom, ktoré obývajú vzduch, zem a oceány. On spravuje tento svet nekonečne malých bytostí tak, ako spravuje aj celý vesmír. On tvorí nesmrteľné duše a obdarúva ich čerpajúcou krásou posväcujúcej milosti. Preniknutí touto skutočnosťou lepšie chápeme narodenie a smrť Ježiša Krista: aby nestratil ani jednu dušu na Boží obraz stvorenú.

Celé tvorstvo má smerovať k Bohu a vyhlasovať jeho nesmierne dokonalosti, a to každý podľa svojej prirodzenosti, ktorú mu dal Boh. Tvory bez inteligencie a bez slobody vykonávajú presne tento rozkaz Stvoriteľa. „Nebesa rozprávajú slávu Božiu,

Avšak udalosť tohto sviatku v prvý deň občianskeho nového roku nás tiež napomína. Na Božej Službe v tento deň číta sa z Listu apoštola Pavla ku Kolosanom: „Dávajte si pozor, aby vás nikto nezvádzal svojím mudrovaním, ktoré je iba prázdny kľamom, založeným na ľudskom podaní a na prvkoch tohto sveta, nie na Kristovi“ (2, 8), — toto je pre nás ukazovateľ cesty a napomenutie v krokoch do nového roku. — A Evanjelium podľa Lukáša hovorí o pomenovaní Ježiša na ôsmy deň po jeho narodení, — s cieľom, „aby ste verili, že Ježiš je Mesiáš, Syn Boží, a aby ste vierou dosiahli život v jeho Mene“ (Jn 20, 31). Aj tu „apoštol Peter, naplnený Duchom Svätým“ hovorí k nám: „V nikom inom niet spásy, lebo niet pod nehom iného mena daného ľuďom, v ktorom máme byť spasení.“ (Sk 4, 8, 12). A apoštol Pavol nás vyzýva: „Aby meno Pána nášho Ježiša bolo oslávené vo vás a vy v ňom, podľa milosti nášho Boha a Pána Ježiša Krista.“ (2 Sol 1, 12). — Takto žiť nám pripomína sviatok Mena Ježiša.

Sviatok Bohozjavenia

6. januára v našom obrade je sviatok Bohozjavenia, po cirkevnoslovansky: „Bohoojavenie Boha i Spasa nášho Isusa Christa“. Po grécky tento sviatok sa volá Epifania, Teofania — staroslov. Prosviščenie, Bohoojavenie.

V **Predvečer Bohozjavenia** je v našom obrade pôst od mäsitých pokrmov. Dopoludnia tohto dňa odbavujú sa v chráme Cárске časy, ktoré sú toho istého zloženia čo i Cárске časy v Predvečer Narodenia Kristovho. Po Časoch sa koná Božia Služba sv. Bazila Veľkého, ktorá sa začína večierňou.

Večer rodina zasadá k „svätej večeri“ ako aj v Predvečer Narodenia Kristovho a po večeri sa spievajú duchovné piesne zvané „šchedrovky“, (koledy), a od nich celý tento deň a večer sa nazýva „štedrý večer“.

V **deň Bohozjavenia** ráno je bohoslužba Vsenočného, ktorá sa skladá z Veľkého povečeria a utierne toho istého zloženia ako povečerie v deň Narodenia Kristovho.

Sviatok Bohozjavenia v našej Cirkvi patrí k najdávnnejším sviatkom. Začali ho sláviť prví kresťania a spomína ho sv. Klement Alexandrijský (+215), sv. Gregor Neocezarejský, divotvorca (+270) a tiež sa na tento sviatok zachovali kázne sv. Gregora Teológa, sv. Jána Zlatoústeho, sv. Gregora Nysského, sv. Augustína a iných Otcov Cirkvi. Z Východu tento sviatok prešiel aj na Západ do dnešného Francúzska, Španielska, v časoch sv. Augustína do severnej Afriky a v roku 400 ho už svätia aj v Ríme.

Na Východe tento sviatok svätia ako udalosť krstu Ježiša Krista v Jordáne a zjavenie Boha v troch osobách, lebo vtedy „prišiel k Jordánu Ježiš z Galiley, aby sa dal Jánovi pokrstiť“ (Mt 3, 13). Na Západe v sviatok Bohozjavenia prízvukujú v kázňach poklonu mudrcov, krst Ježiša a zázrak v Káne Galilejskej a tento sviatok sa stal sviatkom Troch mudrcov (kráľov), ako ho aj teraz nazývajú v západnom obrade.

Vo východnej Cirkvi tento sviatok patrí k 12 veľkým sviatkom, má 4 dni „predprazdenstva“ a 8 dní „poprazdenstva“. Bohoslužobné texty tohto sviatku zložili Anatol Konštantinopolský (5. stor.), Sofrón Jeruzalemský (7. stor.), Kozma Majumský, Ján Damascénsky, German Konštantinopolský (8. stor.) a Jozef Studita (9. stor.).

Tento sviatok nazývame Bohoojavením preto, že tu, počas krstu Ježiša Krista v Jordáne zjavila sa Presväta Trojica. V našich bohoslužobných knihách tento sviatok sa volá aj Prosviščeniej — Osvietením. To preto, že dávno v tento sviatok boli krstení katechumeni (ohlašení) a tento krst volali tiež „prosviščeniej — osvietením, a „ohlašení“ (katechumeni) sa nazývali prosviščeniej — osvietení. Preto aj sviatok Bohoojavenia zvali Prosviščeniej, lebo Ježiš prišiel, aby všetkých osvietil: „Pravé Svetlo, ktoré osvecuje každého človeka, prichádzajúceho na tento svet“ (Jn 1, 9).

Tento sviatok kladie pred naše oči jednu z najväčších a najhlbších právd našej viery — tajomstvo Presvätej Trojice. V tomto tajomstve Ježiš Kristus objavuje seba ako Mesiáša a Spasiteľa. O jeho Božom poslanstve svedčí pri krste sám Otec Nebeský hlasom z neba: „Ty si môj milovaný Syn, v tebe sa mi zaľúbilo.“ (Mr 1, 11) svedčí Svätý Duch, ktorý v podobe holubice zostupuje na Neho; svedčí aj sv. Ján Krstiteľ ukazujúc na Neho: „Hľa Baránok Boží, ktorý sníma hriechy sveta.“ (Jn 1, 29).

Podstatu tohto sviatku podáva tropár a kondak sviatku:

„Vo Jordáni kresťajušcusja Tebi, Hospodi, trojčeskoje javijsja poklonenje: roditelev bo hlas sviditeľstvojaše Tebi, vozľublenaho Ťa Syna imenuja, i Duch, v viďi holubiňi, izvisťvojaše slovese utverženije. Javlejsja, Christe Bože, i mir prosviščeje, slava Tebi.“

„Javilsja jesi dnesj vseleňnij, i svit Tvoj, Hospodi, znamenasja na nas, v razumi pojuščych Ťa: prišel jesi i javilsja jesi svit nepristupnyj.“

„Pri tvojom krste v Jordáne zjavila sa, Pane, poklonyhodná Trojica. Otcov hlas ti vydal svedectvo. Nazval Ťa svojím milovaným Synom. Aj Duch Svätý v podobe holubice potvrdil pravdivosť týchto slov. Svojím zjavením si osvietil celý svet. Kriste Bože, sláva tebe.“

„Zjavil si sa dnes celému svetu, Pane, A tvoje svetlo aj nás ožiarilo, preto Ťa vrúcne oslavujeme. Zostúpil si k nám a ukázal sa, Svetlo neprístupné.“

Čítanie zo Svätého písma na Božej Službe je z Listu apoštola Pavla k Títovi, kde počujeme: „Prišla k nám Božia milosť na spásu všetkým ľuďom“ (2 11) a Evanjelium hovorí o krste Ježiša Krista v Jordáne.

Po zaambonovej modlitbe ide sa s procesiou k rieke, potoku, k studničke alebo sa vychádza pred chrám — a tam sa koná **Veľká** alebo **Jordánska posviacka vody**. Táto bohoslužba je od prvých vekov kresťanstva.

Dávno vo východnom obrade svätila sa voda na Bohozjavenie dvakrát: v Predvečer Bohozjavenia a v samotný deň Bohozjavenia. Prví kresťania na sviatok Bohozjavenia krstili katechumenov a posviacka vody v Predvečer Bohozjavenia považuje sa za symbol krstu (katechumenov).

A Veľké svätenie vody, zvané Jordánskym, je preto, že „v tento deň sa krstil Kristus a posvätil prírodu vody“ — hovorí sv. Ján Zlatoústý, teda je na pamiatku Kristovho krstu v rieke Jordán, a aby sa posvätila voda, podmienka ľudského žitia. Bez vody na zemi by nebol život.

Toto veľké svätenie vody je len v našom obrade a rovného mu niet v žiadnom inom obrade. Je na riekach, potokoch, pri žriedlach či studničkách mimo chrámu, a kde tých niet, vtedy pred chrámom v nádobe, v krajnom prípade v chráme.

Obrad veľkého svätenia vody zložilo viac svätcov, z ktorých sú nám známe: sv. Prokl, carihradský patriarcha (434—446), od ktorého pochádza modlitba „Velikij Ty, Hospodi — Veľký si, Pane“ a sv. Sofrón, patriarcha jeruzalemský (+641), ktorý zložil stichiry „Hlas Hospodeň na vodach — Hlas Pánov nad vodami“

Veľké svätenie vody sa začína oslavou Presvätej Trojice: „Sláva svätej, oživujúcej a nerozdielnej Trojici jednej podstaty: Otcovi, Synovi i Svätému Duchu teraz i vždycky i na veky vekov.“ Amen. A veriaci spievajú tropáre:

„Hlas Hospodeň na vodach... Nad vodami zaznieva hlas Pánov — Príďte, všetci, a prijmite Ducha múdrosti, Ducha rozumu a Ducha bázne Božej, Krista, ktorý sa nám zjavil. — Dnes sa posväcuje príroda vody... — Posväť mňa a vody, Spasiteľ, ktorý si vzal hriech sveta...“

Začína sa ekténia pri posviacke vody, v ktorej sú takéto prosby: „aby sa posvätili vody silou, pôsobením a zostúpením Svätého Ducha“, „aby najsvätejšia Trojica očistila túto vodu“, „aby dostala dar posväcovať, liečiť dušu a telo, aby bola užitočná v každej potrebe silou zostúpenia Svätého Ducha“, „aby bola

obloha hlása dielo jeho rúk!“ (Ž. 18, 2). Týmto tvorom chýba však inteligencia, aby pochopili svoju vlastnú krásu, chýba im hlas, aby mohli vyhlasovať pred tvárou celého sveta svoj obdiv, svoju lásku a svoju vďačnosť. Boh sa však o to postaral. Stvoril človeka, dal mu rozumnú dušu a slobodnú vôľu. Ustanovil ho za kráľa všetkého stvorenstva, aby všetky tieto prejavy úcty, vďačnosti a lásky v ladnom súzvuku obdivu podával za všetky tvory. A takto ľudské stvorenie dosahuje cieľ, pre ktorý bolo stvorené: poznávať Boha, milovať Boha a plniť jeho vôľu. Jemu patrí naše telo a naša duša a všetky naše schopnosti. Jemu patria všetky myšlienky našej inteligencie, všetky túžby našej vôle. Všetko je jeho majetok. Sme zasadený strom v záhrade nášho nebeského Otca. Strom patrí vlastníčkovi so všetkými svojimi vetvami, svojimi kvetmi i listím a svojimi plodmi. Patríme teda Bohu so všetkou našou činnosťou, citmi, náklonnosťami a životnými plánmi!

Otče náš, Ty si náš cieľ. Ty si prameň živej vody pre nás všetkých. Nebudeme už nachádzať vyschnuté cisterny, ale pridržíme sa Teba, ktorý si prameň živej vody, ktorý jedine dokáže utíšiť náš smäd po šťastí!

Najsvätejšia Trojica, jeden Boh v troch osobách, sa zapodieva s nevysloviteľnou láskou, s dokonalosťou každej duše a každou podrobnosťou jej posväcovania. Otec je účinnou príčinou všetkých vecí, Duch Svätý je ich cieľovou príčinou a Syn Boží, Božie Slovo, je ich príčinou vzorovou. Otec je východisko našej cesty k blaženej večnosti. Duch Svätý, vzájomná láska Otca a Syna, je jej cieľ. Syn je cesta, po ktorej máme kráčať, aby sme došli k cieľu. Sám to povedal: „Ja som Cesta, Pravda a Život!“ (Jn. 14, 6). Pokloňme sa nekonečnej blahosklonnosti Boha voči svojim malým ľudským stvoreniam! Kráčajme Božou cestou, cestou živou, ktorou je Boží Syn! Jeho život bol ustavičným vzorom dobrotivosti, tichosti, pokory, trpezlivosti, zhovievavosti, súcitu pre nešťastných, sily v protivenstvách, stálosti v bolestiach a vernosti až na smrť! Hľa, aký vzor, aká útecha pre všetkých utrpelých a nepochopením postihnutých, aby nás dvíhal pri našich pádoch, aby nás tešil v našich nedostatkoch, aby nás prítáľil na Srdce, ktoré pochopí všetkých a je jediným liekom na všetky rany nášho života!

Skôr ako začneme svoj duchovný život, ponorme sa do podivnej ekonomie vykúpenia. Boh je láska. To je sama prirodzenosť. Táto Láska Boh Otec zdieľa Synovi. Otec a Syn ju dávajú Duchu Svätému. Duch Svätý ňou obdaril človečenstvo Ježiša Krista a prostredníctvom Kristovým ďalej obohacuje naše duše. Táto božská Láska nás včleňuje do Krista! Život Najsvätejšej Trojice je teda Láska. Aj náš duchovný život, ktorý je iba iskierkou z tejto božskej vyhne, musí byť tiež láskou! Vyberajme si podľa všeľkých spôsobov duchovného života, len ak v každej je a bude Láska. Ak miluješ Otca, miluješ tiež Syna i Ducha svätého, lebo všetci sú jeden a ten istý Boh! Miluješ aj Panu Máriu, čaro lásky Boha.

Mária, Ty veľdielo Najsv. Trojice, nauč nás milovať Otca, ako princíp a cieľ všetkého, Slovo ako vzor a príčinu všetkého, a Ducha Svätého ako zosobnenú Lásku Otca i Syna.

Mikuláš Mariánsky

MÁGOVIA Z VÝCHODU

Traja mudrci z Východu, ktorí prišli sa pokloniť Božskému Dieťaťu a odovzdali Mu dary, sa v gréckom texte evanjelií nazývajú mágovia (magoi — Mt 2, 1). Nedá sa s úplnou istotou zistiť, z ktorej krajiny pochádzali. Totiž výraz „Východ“ môže označovať všetky krajiny na východ od Jordánu, a teda: Sýrsko-arabskú púšť, Mezopotámiu (Babylónia) alebo Perziu. Väčšina katolíckych exegétov spája týchto mudrcov — mágov práve s Perziou, dnešným Iránom (napr. Klement Alexandrijský, Origenes, Diodor z Tarzu, Ján Chryzostom, Efrem).

Mudrci, ale nie čiernokňažníci.

Pôvod slova „mág“ nie je istý. Zdá sa však, že po výskumoch, ktoré v tejto otázke vykonal popredný biblista G. Messina, treba prijať, že výraz „mág“ pochádza z perzského slova „maga“ a znamená dar. U Grékov, počnúc Herodotom a aj v neskoršej stredovekej literatúre „mág“ bol názov Zarathustrových kňazov. Pravdepodobne tvorili uzavretú kastu so širokými právami a s mimoriadnym vplyvom a ich duchovná moc bola dedičná. Zaoberali sa aj prírodnými vedami a pohybom hviezd. Ako Zarathustroví učeníci a nasledovníci boli nepriateľmi astrológie a chaldejského veštenia. V Babylónii sa však mágovia stretávali s miestnymi tradíciami čiernokňažníctva a mágie a preto sa „mág“ na Západe často stotožňuje s čiernokňažníctvom (čarodejníctvom, bosoráctvom).

Saušyanta a Mesiáš

Už v najstarších hymnách Avesty (náboženská kniha staroperzského náboženstva, založeného perzským náboženským a sociálnym reformátorom Zarathustrom, pochádzajúca zo 7.—6. stor. pred Kr.) obsahuje modlitby, hymny, kázne, mravný zákoník a pod.) sa vyskytuje pojem „pomocníka — vykupiteľa“ (Saušyanta). Je tam reč o troch saušyantoch, z ktorých posledný „Astvat ereta“ (Vtelená pravda), Zarathustrov potomok, dosiahne konečný triumf Dobra nad Zlom a vráti ľudstvu stav prvotného šťastia.

Napriek zásadným rozdielnostiam, ktoré jestvujú medzi perzským Saušyantom a Mesiášom Starého a Nového zákona, treba priznať, že medzi všetkými pohanskými národmi perzskí mágovia boli najbližšie k židovskému náboženstvu, resp. ku kresťanstvu. Hmlistý pojem „pomocníka — vykupiteľa“ mohol dostať určitejšiu podobu a obsah pod vplyvom priameho styku Peržanov so Židmi, ktorý trval od čias kráľa Kýra Veľkého (+529 pred Kr.). Je veľmi pravdepodobné, že perzskí mágovia sa mohli zaujímať o osobu a charak-

zdrojom neporušiteľnosti a posvätenia domov, každej dobrej veci a každého miesta“, — „aby bola požehnaná ako rieka Jordán“, — „aby skrze túto vodu neviditeľne k nám zostúpil Duch Svätý a posvätil nás“, — „aby pokropením touto svätenou vodou a prijímaním jej bol osvietený náš rozum a my sme prijali dary Ducha Svätého“ ...

Nasledujú modlitby, v ktorých viackrát sa vzýva Svätý Duch, aby zostúpil, očistil a posvätil vodu a dal jej moc liečiť duše a tela. Modlitby vedia Svätú Trojicu a prosia Svätého Ducha, aby zostúpil a sám posvätil vodu: „Dnes zjavením nášho Boha stali sa liečivými vody Jordánu... Dnes vody Jordánu zmývajú hriechy ľudstva. Raj sa znovu otvoril a zažiarilo Slnko pravdy... Dnes tvoj príchod, Kriste, rozptýlil temnoty sveta... Dnes anjeli s ľuďmi jasajú. Zem sa na nebo zmenila. Radujú sa sväté zástupy Božieho ľudu... Preto príď aj teraz, láskyplný Kráľ, a Svätým Duchom posväť túto vodu. Udeľ jej silu, aby očisťovala a posväcovala ako rieka Jordán. Nech je prameňom nesmrteľnosti, prostriedkom posvätenia, odpustenia hriechov, uzdravenia v chorobe... aby slúžila všetkým, ktorí z nej budú čerpať a piť z nej na očistenie duše a tela, na uzdravenie v chorobe, na posvätenie domov, i na každú inú dobrú potrebu.“

Veľmi dojímavou je sama posviacka vody. Kňaz sa najprv nahlas modlí, aby mu Pán Boh odpustil hriechy, aby ho očistil, aby jeho hriechy nestali sa prekážkou príchodu Svätého Ducha na túto vodu a potom: trikrát v podobe kríža ponára sviecotrojice do vody, žehnajúc tak vodu, — po druhej modlitbe: trikrát dýchne v podobe kríža na vodu, — a po tretej modlitbe: ponorením ruky trikrát žehná vodu modliac sa: „Preto aj teraz, Vládca, posväť túto vodu svojím Svätým Duchom.“

Končí sa obrad Veľkého svätenia vody trojitým ponorením kríža do vody a urobením vo vode znamenia kríža pri speve veriacich: „Vo Jordani kresčajúšcusja... Pri tvojom krste v Jordáne...“ A kňaz kropí všetok ľud a chrám posvätenou vodou.

Požehnaní sú, ktorí sa zúčastnia na tejto bohoslužbe, lebo oni vítajú Krista Spasiteľa na našom Jordáne, lebo oni odnášajú v sebe všetky žiadané v modlitbách milosti. Naši predkovia považovali posvätenú „jordánsku“ vodu za veľkú sväteninu so záračnou silou pre dušu a telo. Veľa z našich predkov do chvíle posviacky vody toho dňa zachovávali prísny pôst a tak pili tú vodu, niesli ju do svojich domov, kropili ňou dom a všetky budovy a chránili ju v priebehu celého roku do nového svätenia vody.

Na toto sviatok naši veriaci zachovávajú krásnu obyčaj, že volajú svojho kňaza, aby posvätil ich dom, vnášajúc doň požehnanie. Krásna obyčaj a hodná zachovania.

Je u nás aj druhá krásna obyčaj, že na rieke, potoku či tam, kde je posviacka vody, stavajú kríž z ľadu.

Z biblických dejín

e) Diela cirkevných spisovateľov — predstavujú rad kníh: sv. Klement Rímsky (+101), sv. Irenej (+202), sv. Polykarp (+155), sv. Justín (+165), sv. Ignác z Antiochie (+107) a ďalej učenci: Origenes (+255), Tertulján (+240), sv. Cyprián (+258) a iní.

Z veľkého počtu písomných záznamov prvých kresťanov jeden cenný list veďa nazýva „Listom sv. Klementa ku Korinťanom“. V tom liste sv. Klement, rímsky biskup, tretí pápež po sv. Petrovi (92—101), píše veriacim Korinťanom, aby nedorozumenia, ktoré sa medzi nimi vyskytli, urovnali v kresťanskej láske a porozumení. Tento list sv. Klementa **sa zachoval v origináli**. Vedecké výskumy dokázali, že tento List sv. Klementa bol napísaný alebo na konci vláďarenia cisára Domiciána (81—96 r. po Kr.), alebo na začiatku vláďarenia cisára Nervu (96—98 r. po Kr.). Sv. Klement v liste pripomína Korinťanom, aby prečítali napísaný im List apoštola Pavla, ktorý ich tiež vyzýval k porozumeniu a

mieru. Teda pápež Klement dobre poznal List apoštola Pavla ku Korinťanom. On nazýva apoštola Pavla autorom Listu a tým dovedčuje totožnosť Listu apoštola Pavla. Z písomných záznamov spisovateľov prvých kresťanov tiež vieme, že sv. Klement aj osobne poznal apoštola Pavla. Teda, „Listy apoštola Pavla ku Korinťanom“ sú dokázané historickou osobou, pápežom Klementom a jeho listom, dokumentom, ktorý bol vedeckými výskumami uznaný za originál, a ktorý sa teraz nachádza v londýnskom múzeu. A čo píše sv. Pavol v Liste ku Korinťanom? V 15. hlave tohto Listu opisuje smrť Ježiša Krista i šestnásobné jeho zjavenie sa po vzkriesení. Uvádza, že Kristus po vzkriesení zjavil sa vyše 500 osobám, z ktorých mnohé v tom čase žili. Teda, na podklade Listu sv. Klementa, vedecky uznaného za originál a historický dokument, presvedčujeme sa, že Ježiš Kristus a apoštolí skutočne žili.

Z kresťanských spisovateľov prvých storočí ďalej treba spomenúť Filozofa Justína, ktorý pochádzal z Palestíny a zomrel v roku 165 po Kristovi. V svojej knihe Apológia tvrdí, že pred 150 rokmi pri dedinke Betlehem narodil sa Ježiš Kristus a že on vlastnými očami videl pluhu, ktoré urobil Ježiš ako stolár v Nazarete. (I. Apológia, 46).

Kresťanský ukladateľ v 3. storočí po Kristu Origenes píše: „Ešte aj dnes ukazujú v Betleheme jaskyňu, v ktorej sa narodil Ježiš. Toto vie celý kraj. Aj sami pohania vedia, že v tej jaskyni sa narodil Ježiš, ktorému jeho stúpenci sa klaňajú“. (Contra Celsum, 1, 51).

f) **Pohrebné plátno Ježiša Krista** — v našom obraze zvané Plaštenica — plátno, do ktorého zavinuli mŕtve telo Ježiša Krista a na ktorom zostalo a sa zachovalo úplné vyobrazenie tela Ježiša Krista. Vedci dokázali autentickosť pohrebného plátna, postaviac tak ďalší, hmotný dôkaz, že Kristus je historická osobnosť.

Dôkazom historickosti osoby Ježiša Krista je i obdivuhodné rozšírenie kresťanstva a kresťanské mučeníctvo. Kresťanstvo bolo od počiatku prenasledované, apoštolí boli chudobní rybári a okrem sv. Pavla nevynikali veľkou učenosťou. Apoštolí, až na jediného sv. Jána, všetci zomreli mučeníckou smrťou. Tak isto množstvo kresťanov: mužovia a ženy, starci a deti, majetní a chudobní, vzdelaní a neškolení, slobodní a otroci, úradníci a vojaci — obetovali svoj život za Krista, lebo boli skalopevne presvedčení, že Kristus žil, jestvoval. Veľké prenasledovania trvali od Neróna (rok 64) až do čias Konštantína Veľkého (rok 313) takmer v celej Rímskej ríši. Za rozprávky, za niečo vymyslené, nemohli ísť na smrť tisíce kresťanských mučeníkov.

g) **Katakomy** — podzemné jaskyne, v ktorých sa schovávali kresťania v dobách prenasledovaných, kde odbavovali svoje bohoslužby a pochovávali svojich zomrelých. Aj teraz jestvujú, prístupné pre ľudí a táto skutočnosť, ako aj kresby a nápisy na náhrobných kameňoch i oltároch katakomb ukazujú na vieru kresťanov v Ježiša Krista. Za rozprávky, za niečo vymyslené, nemohli ísť na smrť tisíce kresťanských mučeníkov.

III. Svedectvá archeológie a histórie

Archeológia a história tiež potvrdili historickosť osoby Ježiša Krista. Archeológia dokázala úplnú správnosť a pravdivosť evanjeliových tvrdení o osobe Ježiša Krista. Uvedieme aspoň niektoré z archeologických a historických dôkazov:

V Nazarete, kde žila Prečistá Panna Mária a kde bolo Zvestovanie, archeológovia odkryli veľké dôkazy historickosti tejto udalosti. Na mieste, kde na základe podania mala byť chýžka Prečistej Panny Márie, do roku 1954 stál chrám, vystavený františkánmi. Keď chrám rozobrali, archeológom bolo umožnené realizovať bádanie. A to bolo nazaj veľké. Bolo konštatované, že na mieste chrámu stál pôvodný chrám kresťanov z tretieho storočia, na stenách chýžky — jaskyne boli nájdené nápisy a maľby, ktoré dokazovali, že prví kresťania toto miesto si ctíli a zvlášť uctievali Pannu Máriu, lebo tam našli vyrytý v stene nápis v gréckej reči „Che Maria“ (Raduj sa, Mária). Tu stála chýžka Panny Márie, o ktorej na tomto mieste vedela prvokresťanská Cirkev, Cirkev tretieho storočia.

Boli nájdené svetské papyry, ktoré potvrdzujú, že sčítanie obyvateľstva prebiehalo práve v čase cesty Presvätej Panny Márie a sv. Jozefa do Betle-

ter Kráľa — Mesiáša, ktorého Židia očakávali a ktorá tak veľmi pripomínala nimi očakávaného Saušyanta — „pomocníka — vykupiteľa.“

Zvesť o Mesiášovi, ktorý mal prísť, bola na Východe dosť rozšírená. Niektorí sa dovolávajú Balámovho proroctva — „Hviezda vychádza z Jakuba, žezlo sa dvíha z Izraela...“ (4 Mojž 24, 17). Sú aj bližšie príčiny: roztrúsenie Židov po celom dávnom perzskom štáte, Danielove proroctvá, preloženie kníh Starého zákona do gréckeho jazyka, sibylské proroctvá (ktoré začali sa objavovať po roku 140 pred Kr.), napokon iné súčasné spisy (napr. Henochova kniha), ktoré rozniesli po celom helénskom a starovekom svete tieto zvesti a umocňovali očakávanie Mesiáša. Svedčia o tom aj rímski historici Tacitus a Suetónius.

Keď mágovia uzreli neobyčajný svetelný jav na oblohe v podobe hviezd, uznali v ňom znamenie príchodu na svet očakávaného Kráľa — Vykupiteľa sveta. O hviezde, ktorá viedla mudrcov až do Betlehema, sú veľmi rozdielne mienky. Najčastejšie sa vysvetľuje tzv. konjunkciou. Totiž raz za 794 rokov dochádza na oblohe k trojnásobnému „stretnutiu“ piatich planét, okrem iných aj Jupitera a Saturna (vedecké pomenovanie „konjunkcia“), čím sa vytvorí mocný svetelný efekt. Katolícki teológovia však skoro všeobecne sú za nadprirodzený zásah. Boh vytvoril mimoriadny svetelný prostriedok na spôsob ohnivého „stĺpu“, ktorý viedol Izraelitov cez púšť. Svetelný efekt z konjunkcie nemohol trvať celé týždne, resp. mesiace putovania mudrcov do Betlehema. Vo sv. Písme sa hovorí o „jeho“ — Kristovej hviezde, čo vylučuje i obyčajnú i mimoriadnu vesmírnu hviezdu.

Hľadalí Ho v Palestíne, lebo sa mal narodiť medzi Židmi, v júdskom Betleheme, ako predpovedal prorok Micheáš. Nepochybne bola s nimi Božia milosť a povzbudila ich, aby sa vydali na cestu, poklonili sa novonarodenému Dieťaťu a predložili Mu dary: zlato — ako Kráľovi, kadidlo — ako kňazovi, myrhu — ako Človekovi.

Traja králi

Už cirkevný spisovateľ Tertulian ich označuje za kráľov, neskôr spisovateľ Cézar z Arles ich tiež tak nazýva, ďalej niektoré apokryfy pravdepodobne pod vplyvom Žalmu 71, 10 („Prinesú dary králi Taršišu a ostrovov, oddajú dane oddanosti králi zo Seby a zo Sábý“) alebo (Iz 60, 3) „A prichádzajú národy k svetlu tvojemu, a králi k žiare, čo ti zišla“. „Kráľmi“ vo vlastnom zmysle iste neboli, hoci pre svoje vzdelanie, vplyv na dvore a bohatstvo mohli patriť k prednejším kráľovským radcom, resp. dvoranom, k vládnej elite, mohli byť aj emirmi (t. j. kniežatami). Počet mudrcov nie je známy. Obrazy v rímskych katakombách ich predstavujú v počte 2, 4, 6 — u Sýrčanov a Arméncov je ich až 12. Najčastejšie sa udáva počet 3, čo súvisí s tromi darmi ako ich uvá-

dzajú evanjelisti, ktoré zložili Božiemu Dieťaťu. Mená mudrcov sa objavujú až v 8. storočí: Gašpar, Melichar, Baltazar, ale aj o tom niečo istoty. Od 12. storočia tra'a králi sa pokladajú za predstaviteľov Európy, Ázie a Afriky — bielej, žltej a čiernej rasy. Podľa mienky cirkevných Otcov mágovia boli predstaviteľmi pohanov, ktorí v ich osobách vzdali hold Ježišovi Kristovi, Vykupiteľovi celého sveta.

Scéna holdu Troch kráľov či Troch mudrcov z Východu prejaveneho Božiemu Dieťaťu, je obľúbenou témou mnohých popredných maliarov, nechýba v nijakom betleheme cez vianočné sviatky, pre deti i pre dospelých je predmetom poézie, romantizmu a exotiky.

Traja králi, ktorých sviatok sa slávi 6. januára (podľa juliánskeho kalendára 19. januára) sa volá u rímskokatolíkov Zjavenie Pána, u gréckokatolíkov Bohozjavenie, nás učia, že len vytrvalým hľadaním a prekonávaním mnohých prekážok dôjeme k poznaniu spásosnej pravdy tak, ako oni cez púšte, o smáde a v páľave slnka našli Spasiteľa — Cestu, Pravdu a Život.

Sprac. T. M. RASLAVICKÝ

NENAVÁDZAJTE NIKOHO NA ZLÉ!

Margita bola stará vdova. Bývala už roky sama na dedine. Syn Mirko, inžinier, býval v meste. Bol už ženatý s peknou, ale sebavedomou Irenkou a mal i synka Petrička. Na inej dedine mala vydatú dcéru, Alenku. Sama žila si spokojne. Myslela viac na svoje deti ako na seba. Pestovala zeleninu, ovocie a bola šťastná, keď mohla svojmu synovi alebo dcére naložiť plné auto. Trápila sa s kurčatami a kačicami, ale pojedli ich jej deti a vnukovia. To robilo jej staré roky radosťami a plnými. Tešila sa, že má komu žiť a pre koho sa namáhať.

Raz prišiel syn inžinier, vyzeral akýsi nervózny a hovoril:

— Mamička, požičajte mi nejaké peniaze. Manželka Irenka mi nedá pokoja. Vraj každý chalan už má auto a ona sa vydala za inžiniera, čo musí cestovať autobusom alebo vlakom. Hanbí sa o tom rozprávať pred priateľkami. Dobiedza neustále, nuž rozhodol som sa kúpiť si auto, ale nemám dost peňazi.

— Aká by som ja bola matka, aby som požičovala svojmu synovi. Ja ti dám, koľko potrebuješ, aby si nemal starosti s vracaním. Len nech Irenka bude spokojná, aby ste žili v láske a v pokoji — riekla matka.

A dala mu, koľko pýtal. O pár mesiacov Mirko prišiel zas. Matka vycítila z jeho správania, že zas chce niečo, ale okúňa sa to povedať.

— Len povedz, syn, na čo si prišiel — posmeľovala ho matka, — pomôžem ti, nakoľko môžem.

— Viete, — začal bojzливо — Irenka zas nedá pokoja, že druhí bývajú v prepychových vilách a my v činžiaci. Nuž rozhodol som sa vystaviť

hema. Sulpicius Quirinius ohlásil súpis obyvateľstva v mene rímskeho cisára aj pre Palestínu, ktorá vtedy patrila k Sýrii. Súpis sa robil preto, aby bolo možné ustáliť hodnotu majetku občanov pre určovanie výšky daní. U Židov súpis sa nerobil podľa miest, aby sa zistil len počet obyvateľstva, ale podľa 12 rodov Izraela, to znamená, že jednotlivé rodiny boli zapisované do súpisov svojho rodu, a to v hlavnej usadlosti rodu, kde sa zoznamy uchovávali. Tak zoznam rodu kráľa Dávida bol v Betleheme. Židia veľmi dbali o úschovu takýchto zoznamov, lebo kto nemohol — na základe takýchto zoznamov — dokázať svoj židovský pôvod, nebol uznaný za skutočného Izraelitu. Podľa židovských predpisov k súpisu sa mali dostaviť nielen muži, ale aj ženy, ktoré v svojom rode boli dedičkami, ako tomu bolo u Panny Márie. Teda u Židov sa robil súpis podľa rodu a rodiny. Preto aj Panna Mária a sv. Jozef, ktorí pochádzali z rodu Dávidovho, boli povinní ísť sa zapísať do Betlehema, kde bol vedený rodový zoznam Dávidovho rodu, z ktorého pochádzali. O ceste Prečistej Panny Márie s Jozefom do Betlehema hovorí evanjelista Lukáš (2, 3) a ako dôvod uvádza súpis obyvateľstva. Na túto správu útočili v minulosti ako na falošnú a nepravdivú, pretože vraj žiaden súpis obyvateľstva nejestvoval. Archeologické nálezy papyrusov dokázali, že práve v tej dobe prebiehal súpis obyvateľstva, evanjelistom Lukášom nazvaný Kviríniovým. Tak na jednom nájdenom papyruse je napísané: „H. Bibios Maximos, námestník Egypta dáva na vedomie: Pretože sa pripravuje súpis rodín je bezpodmienečne potrebné, aby všetci, ktorí sa nachádzajú z akýchkoľvek príčin mimo svojho bydliska — prikazujem, — aby sa vrátili do rodinného krbu a umožnili tak vykonanie zvyklého súpisu“. Nariadenie, o ktorom píše evanjelista Lukáš, znelo tiež podobne.

Ježiš Kristus sa narodil v Betleheme, roku 747 od založenia Ríma, za vlády cisára Augusta (Gaius Julius Caesar Oktavianus Augustus), ktorý vládol v rokoch 30 pred Kristom až 14. rok po Kr. Cisár Augustus vydal nariadenie, aby bol vykonaný súpis obyvateľstva rímskeho impéria. Prikaz sa týkal aj vzdialenej provincie Palestíny, ktorá patrila pod rímske impérium a bola spravovaná zástupcom cisára, vládcom Sýrie, Sulpiciom Quiriniom, aj bezprostredným kráľom Judska, Herodesom, zvaným Veľkým, ktorý od rímskeho senátu dostal titul „kráľ židovský“. — Cisár Augustus zomrel roku 767. od založenia Ríma, keď Ježiš Kristus mal 20 rokov. Po ňom nastúpil cisár Tiberius.

Vtedy vládol v Judei Herodes nazývaný Veľkým, a to od roku 39 pred Kr. do roku 4 po Kr. Pod jeho vládou patrili: Judea, Samária, Galilea. Herodes bol dosadený Rimanmi, pretože židovskí vladári, nástupcovia Judáša Makabejského, žili v neustálych nezhodách a pozvali Rimanov, aby ich rozsúdili. A Rimanovia obsadili krajinu a určili Židom za kráľa Herodesa. Herodes nebol Žid, bol pohan, cudzinec, pochádzal z Idumey. Bol to prvý cudzí vladár nad izraelským národom. A tým bolo vzaté žezlo vladárstva od rodu Júdovho, a podľa proroctiev prichádzal čas, keď mal prísť sľúbený Mesiáš. — Herodes bol krutý vládca. Aby si zaistil vládu, dal pozabíjať všetkých potomkov kniežacieho židovského rodu makabejského, ba aj vlastnú manželku s dvoma synmi. Nad Židmi vládol kruto, despoticky, a aby si ich naklonil, dal od základov prestavať jeruzalemský Zorobábelov chrám. Tiež dal postaviť pevnosť Macherus na východ od Mŕtveho mora a v Jeruzaleme dal pre seba vystavať palác. Dozvediac sa, že sa narodil Ježiš Kristus, a mysliac si, že je to nový židovský vladár, rozkázal zabiť všetky deti — chlapcov do dvoch rokov na okolí Betlehema, rátajúc s tým, že medzi nimi zabije aj Ježiša. Počíta sa, že v porovnaní k počtu vtedajšieho obyvateľstva Betlehema a okolia mohli byť tam vtedy na Herodesov rozkaz zabitých najviac 100 detí. Herodesova smrť bola strašná. Hrozne trpel. Jeho telo zaživa sa rozpadávalo, niektoré časti jeho tela hnili, trpel strašné bolesti telesné, a tiež výčitky svedomia. Keď videl, že jeho smrť je blízko, rozkázal, aby v čase jeho smrti boli zabití všetci významní muži krajiny, aby tak nastal v národe smútok. Chcel aj sám seba prehodnúť mečom, ale stráž to nedovolila. Ešte 5 dní pred svojou smrťou dal zabiť svojho najstaršieho syna. Zomrel 70-ročný, roku 750 od založenia Ríma, keď Ježiš mal 3 roky. Po jeho smrti židovský štát bol rozdelený medzi viacerých vladárov. Archeológovia v spolupráci s izraelským pamiatkovým úradom odokryli hrobku Herodesovej dynastie, postavenú Herodesom I., vrahom betlehenských detí. Je v susedstve jeruzalemského hotela Kráľ Dávid.

Betlehem — podhorské mestečko v Judei, na juh od Jeruzalema, vo vzdialenosti 7 km. Betlehem v preklade znamená „dom chleba“. V čase narodenia Ježiša to bolo biedne mestečko, hoci v ňom sa narodil a žil kráľ Dávid. Pri Betleheme boli jaskyne, v ktorých v nečase sa zdržiavali pastieri, alebo ich využívali ako maštale pre svoje stáda. Preto tam boli jasle so senom pre ovce. V jednej z takýchto jaskýň prenocoval Jozef a Panna Mária a do jasieľ položili narodeného Ježiša. Jaskyňa, v ktorej sa narodil Ježiš, je na juho-východnom konci Betlehema. Nad jaskyňou je vystavený chrám Panny Márie. Vystaval ho ešte roku 325 cisár Konštantín Veľký, ktorý dal slohodu kresťanstvu. Jeho dĺžka je 54 m. Samotná jaskyňa narodenia Ježiša Krista je pod oltárom chrámu a ide sa do nej schodmi. Miesto, kde sa narodil Ježiš, je označené hviezdičkou s nápisom: „Tu sa narodil v Panny Márie Ježiš Kristus“. — O narodení Ježiša v Betleheme predpovedal prorok Micheáš (5, 2). — Betlehem aj teraz má vyše 7 tisíc obyvateľov a bývajú v ňom temer iba kresťania. V Starom zákone Betlehem sa nazýval Efrata. Betlehemska bazilika je jediný chrám z prvokresťanských čias, ktorý zostal v Palestíne nezničený.

SVĚTÉ PÍSMO O BOHU

c) Další námieta: viera v Boha povstala v chorej ľudskej predstave. — Keď toto je pravdou, prečo tá viera trvá aj dnes? Či všetci ľudia sú duševne chorí? Či všetky tie krásne chrámy vystavené na Božiu slávu sú svedkami toho, že ľudstvo je duševne choré? Či možno povedať, že tá všetka krása vedy a umenia, vykonaná na Božiu slávu, všetky skutky heroických cností, heroické mravné skutky, slávne činy lásky k blížnemu vykonané na základe viery v Boha sú výplodom chorej ľudskej predstavy?

d) Sú názory, že vieru v Boha vytvorili štátnici a zákonodarcia. — A čo na to dejiny? Zákonodarcia, štátnik, môže sa odvolávať na Boha, oprieť sa o jeho autoritu len vtedy, keď tá viera v ľuďoch už je rozšírená a silne na nich vplýva. Vieme z dejín, že zákonodarcovia Solon, Likurg, Zoroaster a iní vo svojich zákonoch sa odvolávali na Boha, — teda ľud musel poznávať Božiu autoritu, musel veriť v Boha, lebo keby sa zákonodarcovia boli odvolávali na Boha ako na niečo neznáme, tým by svojim zákonom vyššiu váhu nedodali. Ľudia skôr verili v Boha, než vznikol hoci len jeden zákon. Konečne, keby zákonodarcovia boli tak podvodom vnútili ľudu vieru v Boha, ľudia by boli toto jarmo dávno zhodili, len čo poznali, že to bol podvod. A prečo viera v Boha aj teraz trvá a to u všetkých národov? Prečo tak hlboko preniká mysle a srdcia ľudí?

e) Viera v Boha nie je vynálezom kňazov. Kňazi mohli byť až vtedy, keď viera v Boha už vznikla. Na porovnanie môžeme povedať: či železničiar boli skôr ako železnica sama? Nie kňazi vymysleli, vytvorili, uviedli vieru v Boha a náboženstvo, viera v Boha vytvorila kňazov. Kňazstvo až vtedy vzniklo, keď viera v Boha bola už veľmi rozšírená. Veď aj dejiny ukazujú, že náboženstvo bolo a zvláštnych kňazov nebolo. Funkciu kňaza vykonávali náčelníci rodov, hlavy rodín, oni sa modlili a prinášali žertvu. Povedať, že kňazi vymysleli vieru v Boha alebo náboženstvo, znamenalo by toľko, ako povedať, že štát vynášli a založili úradníci. Viera v Boha a náboženstvo trvajú od počiatku ľudstva, teda nemohli byť vynálezom kňazstva.

Dôkaz zo svedectva veľkých vedcov a velikánov ľudstva

Svedectvo vynikajúcich ľudí má veľký význam pre vieru v Boha ako dôkaz o tejto pravde. Boli to ľudia požehnaní veľkým rozumom, ktorí veľa vykonali za napredovanie ľudstva a tiež pravdu samú lepšie, dokonalejšie poznali a zanechali svoje poznanie ako dedičstvo ďalším pokoleniam.

Tak napr. už starovekí filozofi, ktorí žili pred Kristom, ktorí nepoznali Sväté písmo, verili v Boha. Sú to najväčšie postavy starovekého ľudstva: Sokrates (469—399 pred Kr.), Platón (427—347 pred Kr.), Aristoteles (384—322 pred Kr.), Cicero, Seneca a iní. Napríklad Aristoteles hovorí: „Ak by niekto z hory pozoroval grécke vojsko ako pochoduje: vpredu jazdci, potom pechota, musel by uznať, že vojskom komanduje náčelník. Alebo keď vidíme dobre plávajúcu loď, vieme, že ju vedie kormidelník. Tak isto keď sa niekto pozrie na nebo a uvidí chorovod hviezd, je povinný konštatovať, že to všetko neprišlo samo od seba, ale od jednej všemocnej bytosti, ktorou je Boh.“

Veriaci v Boha boli aj velikasi stredoveku a novoveku: spisovateľ Dante Allighieri (1265—1321), výtvarný umelec Raffael (1483—1520), Michelangelo (1475—1564), Leonardo da Vinci (1452—1519), hudobní skladatelia: Palestrina (1525—1594), Mozart (1756—1791), Ludvig van Beethoven (1770—1827), Antonín Dvořák, slávny Čajkovskij, najväčší myslitelia všetkých čias, básnici na čele s Goethem, medzi nimi aj náš Hviezdoslav, ktorý povedal, že by bez viery v Boha ani básniť nevedel.

Ale patrili k veriaci v Boha tiež vedci, zapodievajúci sa prírodnými vedami hvezdári, botanici, fyzici, lekári, ako: Koperník, Kepler, Newton, slávny botanik Linné (1707—1778), fyzici Ampère, Faraday, Volta, Gauss, Maxwell, vedci Leverrier,

si dom, ale nemám peňazí. Keby ste vy predali svoj dom, vzal by som si pôžičku, vy by ste prišli k nám. Mali by ste izbu s vlastným vchodom i kúpeľňou. A kým by som postavil nový dom, bývali by ste u nás v činžaku.

Matka mlčala. Zrejme sa zľakla takého návrhu. Ale po chvíľke povedala:

— Dobre, pristanem i na to, len aby si mal spokojný život so svojou ženou.

Mirko kupca našiel. Matka dom predala a nastahovala sa do mesta. Irenka ju prijala vľúdne, dala jej osobitnú izbičku. Syn začal budovať nový dom. Kým ho dokončil, ešte niekoľkokrát sa obrátil k matke o pomoc. Keď sa presťahovali do nového, matka už nemala haliera.

V novom dome Irenka bola panna. Svokra jej už nebola po vôli. Nech sa snažila, ako chcela, všetko, čo spravila, bolo zlé. Len stará Margita bola príčinou každého nešťastia. Irenka na ňu pozerala krivým okom. Ba i synka, Petrika, nabalala, aby sa k nej správal podobne.

— A či vám je dcéra nie bližšia ako nevesta? — vykrikovala Irenka. — Keby ste mali oči, zobrali by ste sa a šli k nej.

Margita sa utiahla do svojej izby a plakala. Vtom sa objavil Petrik, päťnásťročný šuhaj a vreštal:

— Ty stará ježibaba, ty tu nemáš miesto. Pozri sa do pozemkovej knihy, či dom nie je mojich rodičov. Viac tu mojej mame prekážať nebudeš!

Chytil jej veci a povyhadzoval oknom. Chytil ju za krk a vytlačil z izby na dvor a odtiaľ ju sácal až na ulicu. Irenka sa prizerala spoza okna jedálne a smiala sa.

Margita prišla uplakaná k dcére Alenke a rozpovedala, ako pochodila u syna Mirka.

— Nebojte sa, — potešovala ju dcéra — tu sa vám to neprihodí. Tu môžete žiť spokojne do smrti.

Smrť nedala na seba dlho čakať. Margita do roka skonala.

Ale život pokračoval. Petrik vyštudoval, oženil sa. Vzal si lekárku Zitu. Tá bola hrdá, mala vysokoškolské vzdelanie, kým jej svokra nemala. Irenka skoro zbadala vyvyšovanie sa svojej nevesty a ťažko ho niesla. Cítila sa akoby jej slúžkou, ktorá má mladým navariť, upratať dom, kým Zita si práce doma nevšímala. Bávali ju koncerty, plesy, na ktoré chodievala s manželom, kým svokra sedela doma. Napätie medzi svokrou a nevestou rástlo, najmä po smrti svokra Mirka, ktorý zahynul pri autohavárii. Až to raz prepuklo. Irenka sa postavila svojej neveste a kričala:

Myslíš si, že ja tu budem tvojou slúžkou?! Ja som tu pani, ja tu chcem rozkazovať!

— Mamička — ozval sa rázne Petrik — pamätáš sa, čo si mi poradila, keď ti tvoja svokra nebola po vôli? Povedz ešte slovo a urobím ti to, čo som vykonal bábickej. Nezabudni, že bábicka mala ešte dcéru, mala sa kde utiahnuť, ale ty nemáš kde.

Matka vošla do izby, z ktorej Petrik vyhodil jej svokru, vložila tvár do dlaní a nariekala.

Nenavádzajme nikoho na zlé. Mohol by to raz použiť proti nám!

Dr. Ján Bubán

Z kresťanského sveta

„Tridsiateho septembra je sto rokov odo dňa, keď pápež Lev XIII. vydaním encykliky Grande munus (Vznešená úloha) zaviedol liturgický sviatok svätých Cyrila a Metoda pre celú Cirkev. Predtým bol ich sviatok slávený len miestne. Sv. Cyril a Metod, narodení v Solúne, spätí s tradíciou východnej Cirkvi, svojou činnosťou medzi ľudom balkánskeho polostrova a v Podunajsku stali sa opravdivými apoštolmi slovanských národov. Preložením liturgických kníh do staroslovienčiny prospeli nielen evanjelizácii, ale aj kultúre slovanských národov v jej počiatkoch. Touto spomienkou ďakujeme Bohu za dielo svätých Cyrila a Metoda, ktorého plody trvajú dodnes. Odporúčame všetky národy ich ochrane, najmä však národy, ktorým hlásali Evanjelium alebo na ich evanjelizácii sa nepriamo podieľali,“ povedal Svätý Otec v nedeľnom príhovore 28. septembra 1980.

● Svätý Otec Ján Pavol II. otvoril 18. októbra 1980 novú veľkú sálu Vatikánskeho tajného archívu. V prejave zdôraznil jeho význam pre cirkev i svet, hlavne pre jeho dejiny, kultúru a právo.

● Muhammad Ali, americký profesionálny boxer a viacnásobný majster sveta v ťažkej váhe, rozhodol sa darovať svoj majetok Matke Tereze z Kalkaty.

● Gréta Garbo, veľká filmová herečka, ktorá sa už pred desiatkami rokov utiahla do ústrania, vyhlásila novinárom, že jej najväčšou túžbou je stvárniť vo filme postavu Matky Terezy.

● Hagia Sophia, slávny carhradský chrám, ktorý premenili Turci na mešitu a z ktorého sa stalo r. 1935 múzeum, má sa vrátiť bohoslužobným účelom. Časť chrámového priestoru by však i naďalej slúžila múzeálnym exponátom.

● V Afrike sa prejavuje čoraz lepšia spolupráca cirkví a náboženských spoločností a ustali predošlé vzájomné nevraživosťi.

Pasteur, Roentgen, Siemens, Marconi, Einstein atď. Najvýznamnejší prírodovedci nielen ďalekej minulosti, ale aj v 19. a 20. storočí sa pokladali za veriacich ľudí. O jestvovaní Boha hovorí chémia, fyzika, biológia, anatómia, botanika, mineralógia, astronómia atď.

Veľký astronóm Newton hovoril, že veda astronómia na každom kroku vidí stopy Boha a koľko ráz vyslovil meno Boha, vždy pozdvihol klobúk na hlavu.

Geniálny nemecký astronóm Kepler na základe výpočtov stanovil, že sa pohyb nebeských telies uskutočňuje podľa presných zákonov, po presne určených dráhach a v presne vyznačených časoch. Pokrok vo výskume vesmíru neotriasol jeho vierou a úprimným náboženským zameraním, naopak, nové vedecké objavy ešte väčšmi vystupňovali jeho obdiv nesmiernej Božej múdrosti. Dosvedčujú to aj tieto jeho slová: „Ďakujem ti, Stvoriteľ môj a Pán, za všetky radosti, ktoré si mi dal okúsiť v okamihoch, keď som sa pohľadom kochal na práci tvojich rúk.“

Darwin, jeden z tvorcov vývojovej teórie, pred smrťou vyznal, že ani v čase najväčšej vnútornej neistoty nestratil vieru v tom zmysle, že by bol popieral Božie jestvovanie.

Pasteur, geniálny francúzsky bakteriológ, bol známy ako dôsledný veriaci. Na posmešok, že on, taký učený človek, verí tvrdo ako dakajý bretónsky sedliak, odpovedal vetou, ktorá sa stala príslovečnou: „Keby som bol ešte učenejší, veril by som tak tvrdo ako bretónska sedliačka.“

Netreba byť veľkým prírodovedcom, aby niekto mohol v prírode zažiť prítomnosť božského Stvoriteľa. Linné, zakladateľ systematického rastlinopisu povedal: „Ja neverím v Boha, neverím, ja ho vidím, vidím ho v prírode.“

Viliam Marconi, vynálezca rádia: „S hrdosťou vyhlasujem, že som veriaci. Verím v účinnosť modlitby, no verím v ňu nielen ako katolík, ale aj ako vedec.“

André Ampère, veľký prírodovedec, zakladateľ elektrodynamiky, podľa ktorého sa nazýva jednotka napätia intenzity elektrického prúdu, toto povedal svojmu synovi: „Študuj veci tohto sveta! No pozeraj sa na ne iba jedným okom, druhé vždy zameraj na večné svetlo. Píš, ale len jednou rukou. Druhou sa pridržaj Božieho rúcha, tak ako sa dieťa drží otcových šiat. Bez tohto poistenia by si nepochybne narazil hlavou do múru.“

Meno Alexandra Voltu bude, pravdepodobne, najznámejším menom prírodovedca na svete. Označuje sa ním jednotka intenzity elektrického napätia. Tento vedec sa denne modlil ruženec a denne chodil na sv. omšu. Vo sviatočné dni pristupoval k sviatostiam a svoje deti učil katechizmus.

O Karolovi Friederichovi Gaussovi mnohí tvrdia, že bol najväčším matematikom všetkých čias. Bol to hlboko veriaci človek.

Veľký anglický fyzik James Clark Maxwell, známy každému študentovi fyziky, je autorom modlitby: „Všemohúci Bože, stvoril si človeka na svoj obraz, vdýchol si do neho nesmrteľnú dušu, aby ňa miloval a vládol nad tvojimi tvormi. Uč nás skúmať diela tvojich rúk tak, aby sme si podrobili svet a aby sa náš duch upevnil v tvojej službe.“

Albert Einstein, jeden z najvýznamnejších fyzikov všetkých čias, kolos medzi vedcami, bol úprimne náboženským človekom. Tým väčšmi sa v ňom kryštalizovala myšlienka Boha, čím dokonalejšie spoznával prírodu. Einstein vyzrel v nábožensky zmýšľajúceho človeka až v styku s prírodou, s jej zákonitostami, s jej rozumným statickým a dynamickým poriadkom. „Ja verím v jedného, osobného Boha, a môžem s čistým svedomím vyhlásiť, že som vo svojom živote nikdy neholdoval ateistickému presvedčeniu. Som pevne presvedčený, že by sa ľudstvo bez náboženstva dnes nachádzalo na barbarskom stupni vývoja. Bolo to práve náboženstvo, čo dopomohlo ľudstvu k pokroku vo všetkých oblastiach,“ vyhlásil v novinách. Einstein ako veľký fyzik a matematik bol presvedčený, že vo vesmíre jestvujú nemeniteľné prírodné zákony, ktoré majú pôvod v Bohu.

(Pokračovanie na 15. str.)

ŽIVOT JEŽIŠA KRISTA

podľa štyroch evanjelistov

Majte sa však na pozore, lebo vás vydajú súdom, budú vás bičovať v synagógach a postavia vás pred vládarov a kráľov pre mňa, im na svedectvo. Ale najprv sa musí hlásať (toto, moje) posolstvo všetkým národom. Ale prv, ako sa toto všetko stane, položia na vás ruky a budú vás prenasledovať; vydajú vás do synagóg a do väzenia; predvedú vás pred kráľov a vládarov pre moje meno. To sa vám stane, aby ste vydali svedectvo. Zaumieňte si, že sa nebudete vopred starať, ako sa brániť! Lebo ja vám dám výrečnosť a múdrosť, ktorej nik z vašich protivníkov nebude môcť odolať, ani protirečiť. Aj rodičia, bratia, príbuzní a priatelia vás zradia a niektorých z vás usmrčia; i budú vás všetci nenávidieť pre moje meno. Ale ani vlas na hlave sa vám neskriví. Svojou vytrvalosťou spasíte si svoje duše.

1. Ježiš začne rozprávať o skorom zničení Jeruzalema (ktoré malo nastať o 40 rokov), rozšíri svoje prorocké aj na predpoveď konca sveta. Ale tieto znaky, ktoré sú predzvesťou jedného aj druhého, nie sú ešte znakom, že sám koniec je blízko.

Koniec jeruzalemského chrámu (Mk 13, 14—23)

Keď však uvidíte ohavné spustošenie na tom mieste, kde nemá byť¹ — kto číta, nech rozumie! — vtedy tí, čo sú v Júdsku, nech utekajú do hôr! Kto je na streche, nech nezostupuje, ani nech nevojde vziať si niečo z domu; a kto je na poli, nech sa nevracia vziať si vrchný odev! Beďa farchavým a dočiacim v tie dni! Modlite sa, aby sa to nestalo v zime!

Lebo v tie dni bude súženie, akého nebolo, odkedy Boh stvoril svet a nikdy viac nebude. A keby Pán tie dni neskrátil, nikto by sa nezachránil; ale pre tých, ktorých si vyvolil, skrátí tie dni. Ak vám vtedy niekto povie: „Hľa, tutej je Mesiáš, hľa, tamto je!“² — neverte. Lebo povstanú falošní mesiáši a falošní proroci. Aj budú konať znamenia a zázraky, aby zviadli, ak možno, aj vyvolených. Vy sa teda majte na pozore! Hľa, všetko som vám povedal!

1. Ježiš robí nejasnú narážku na zneuctenie svätého miesta (teda chrámu) naznačujúc tak, že zničenie nastane čoskoro. V tom prípade bude ešte možno zutekať. Tu nejde o koniec sveta, ale o zničenie Jeruzalema, ktoré vykonali rímske légie v roku 70 po dlhom a strašnom obliehaní.

2. Prechádza v pojednaní na posledné trápenia, kedy budú, tak ako pri prvom, šarapatíť nepraví mesiáši.

Deň Syna človeka (Mt 24, 26—28)

Keby vám teda povedali: „Hľa, v pustatine je!“ — nevychádzajte! — „Hľa, skrýva sa v komore!“ — neverte! Lebo ako blesk zažiarí na východe a zasvieti až po západ, taký bude aj príchod Syna človeka.¹ Kdekoľvek bude ležať mŕtvola, tam sa zhromaždia aj supy.

1. Ježišov návrat nemožno predvídať. Ježiš užíva vtedajšie porekadlo: tutej znamená, že všetci sa zhromaždia okolo Ježiša, keď príde ako sudca na konci sveta.

Koniec sveta (Mt 24, 29—31)

Hneď potom po súžení tých dní slnko sa zatmie a mesiac nevydá svoje svetlo, aj hviezdy budú padať z neba a nebeské mocnosti sa budú triasť. Vtedy sa ukáže na nebi znamenie Syna človeka. Vtedy budú kvíliť všetky národy na zemi a uvidia

prichádzať Syna človeka na oblakoch nebeských s veľkou mocou a slávou. (On) pošle svojich anjelov za mohutného zvuku trúb, aby zhromaždili jeho vyvolených zo štyroch svetových strán, od jedného kraja neba až po druhý.

Čas zničení Jeruzalema (Mk 13, 28—31)

Od figovníka sa naučte podobenstvu! Keď jeho ratolest mladne a vyháňa lístie, viete, že je blízko leto. Tak aj vy, keď uvidíte, že sa tieto veci dejú, vedzte, že je blízko — predo dvermi. Veru, hovorím vám, nepominie sa toto pokolenie,¹ kým sa všetky tieto veci nestanú. Nebo a Zem sa pomínú, ale slová moje sa nepominú.

1. Koniec Jeruzalema možno predvídať, nastane počas jednej generácie.

Čas konca sveta (Mt 24, 36—42)

O tom dni však a o tej hodine nikto nevie, ani anjeli v nebi, iba sám Otec.

Ale ako to bolo za čias Noemových, tak to bude aj pri príchode Syna človeka. Ako totiž v dňoch pred potopou (ľudia)¹ jedli, pili, ženili sa a vydávali až do toho dňa, keď Noe vošiel do korába, a nič nezbadali, kým neprišla potopa a nezmietla všetkých, tak bude aj pri príchode Syna človeka. Vtedy budú dvaja na poli: jeden bude vzatý a druhý sa ponechá. Dve (ženy) budú mlieť na žarňove: jedna bude vzatá a druhá sa ponechá.

Bedlite teda, lebo neviete, v ktorý deň príde váš Pán!

1. Kedy bude koniec sveta, nie je zjavené. Ježiš svojou božskou múdrosťou iste vedel, kedy toto všetko nastane, ale zjaviť to ľuďom, to nepatriło k jeho poslaniu. — O Noemovej histórii pozri knihu Genezis hl. 6.

Ježiš povzbudzuje k bdelosti (Lk 21, 34—36)

Dajte si pozor, aby ste si ducha neobfážili oberstvom, opilstvom a starosťami o život, žeby ten deň (súdu) neprišiel na vás nečakane ako osídlo, lebo príde na všetkých, čo obývajú povrch celej zeme. Bedlite teda a modlite sa v každom čase, aby ste mohli ujsť tomu všetkému, čo sa má prihodiť a aby ste obstáli pred Synom človeka!¹

Podobenstvo o zlodejovi za noci (Mt 24, 43—44)

Toto si však uvedomte: Keby hospodár vedel, o ktorej nočnej stráži (čiže hodine) príde zlodej, veruže by bedli!¹ a nedal by si podkopať dom. Preto aj vy buďte pripravení, lebo Syn človeka príde v hodinu, v ktorú sa nenazdáte!

1. V piatich podobenstvách, ktoré nasledujú po proctve, Ježiš napomína svojich k bdelosti práve preto, že nikto si nemôže byť istý, kedy Ježiš príde ako sudca. Vzťahujú sa na to, čo už bol predpovedal alebo aj na smrť každého, ktorú tiež nemožno predvídať a ktorá znamená pre jednotlivých ľudí stretnutie s božským Sudcom.

Verný a neverný správca domu (Mt 24, 45—51)

Kto je teda ten verný a rozumný sluha, ktorého pán ustanovil nad svojou čeladou, aby jej dával pokrm v patričný čas? Blažený sluha, ktorého pán pri svojom príchode nájde tak si počínať! Veru, hovorím vám, ustanoví ho nad celým svojím majetkom. Keby však to bol zlý sluha a povedal by si v duchu: „Môj pán sa oneskoruje“, a začal by biť svojich spolusluhov, jest

a piť s opilcami, pán toho sluhu príde v deň, keď sa ani nezadá a v hodinu, o ktorej nevie a odstráni ho a určí mu podiel medzi pokrytami. Tam bude plač a škrípanie zubami.

Podobenstvo o desiatich pannách (Mt 25, 1—13)

Vtedy bude Nebeské kráľovstvo podobné desiatim pannám,¹ ktoré si vzali lampy a vyšli v ústrety ženíchovi. Päť z nich bolo hlúpych a päť rozumných. Hlúpe (panny) si vzali lampy, ale oleja si so sebou nevzali. Rozumné (panny) si však vzali s lampami aj oleja do svojich nádob. Keďže sa ženích oneskoroval, všetkým sa začalo driemať a zaspali. No o polnoci sa strhol krik: „Ženích je tu! Podte mu v ústrety!“ Vtedy všetky panny vstali a pristrojili si lampy. Tu hlúpe (panny) povedali rozumným: „Dajte nám zo svojho oleja, lebo naše lampy hasnú!“ Rozumné im však odpovedali: „Mohlo by nestačiť ani vám ani nám, chodte radšej k predavačom a kúpte si!“ Kým však tie odišli nakúpiť (si oleja), prišiel ženích a ktoré boli pripravené, vošli s ním na svadbu, a dvere sa zatvorili. Konečne došli aj ostatné panny a volali: „Pane, Pane, otvor nám!“ Ale on im odpovedal: „Veru, hovorím vám, nepoznám vás.“

Preto bedlite, lebo neviete ani dňa, ani hodiny!

1. Osnovu k tomuto podobenstvu berie Ježiš zo židovských zvykov svojho času pri poslednej časti svadobnej hostiny: odprevádzanie nevesty do ženichovho domu. V podvečer očakávala nevesta so svojimi priateľkami príchod ženichovho sprievodu. Potom sa všetci spoločne odobrali do ženichovho domu, kde bola už pripravená svadobná hostina. Poučenie paraboly je, že veriaci majú ustavične žiť v bdelom očakávaní, lebo Pán (ženích) príde, keď ho najmenej očakávajú.

Podobenstvo o talentoch (Mt 25, 14—30)

Tak to bude, ako keď si istý človek pri svojom odchode, povolal sluhov a dal im do správy svoj majetok.¹ Jednému dal päť talentov, inému dva a tretiemu jeden, každému podľa jeho schopností. A odcestoval. Vtedy ten, čo dostal päť talentov, dal sa s nimi obchodovať a získal ďalších päť. Podobne i ten, čo dostal dva (talenty), získal ďalšie dva. Ale ten, čo dostal iba jeden (talent), odišiel, zakopal ho do zeme a tak ukryl peniaze svojho pána. Po dlhom čase navrátil sa pán týchto sluhov a kázal im vyúčtovať. I predstúpil ten, ktorý dostal päť talentov, priniesol iných päť a vravel: „Pane, päť talentov si mi zveril, a hľa, iných päť som nadobudol!“ Jeho pán mu povedal: „V poriadku, sluha dobrý a verný! Keďže si bol verný nad málom, nad mnohým ťa ustanovím, poď, maj účasť na radosti svojho pána!“ Potom predstúpil i ten, čo dostal dva talenty a vravel: „Pane, dva talenty si mi zveril, a hľa, dva iné som nadobudol!“ Jeho pán mu povedal: „V poriadku, sluha dobrý a verný! Keďže si bol nad málom verný, nad mnohým ťa ustanovím, poď, maj účasť na radosti svojho pána!“ Predstúpil však aj ten, čo dostal (iba) jeden talent, a vravel: „Pane, vedel som, že si tvrdý človek. Žneš, kde si nesial, a zbieraš, kde si nerozsýpal, preto od strachu odišiel som skryť do zeme svoj talent. Hľa, tu máš, čo je tvoje!“ Nato mu jeho pán takto

odpovedal: „Zlý a lenivý sluha! Vedel si, že žnem, kde som nesial, a zbieram, kde som nerozsýpal, mal si teda moje peniaze zveriť peňažníkomu a pri návrate bol by si vzal, čo je moje, aj s úrokami. Preto mu vezmite talent a dajte ho tomu, čo má desať talentov! Lebo každému, kto má, pridá sa, aby mal hojnejšie. Tomu však, kto nemá, odoberie sa i to, čo má. A neuzitočného sluhu vyhoďte von do tmy, tam bude plač a škrípanie zubami.“

1. Toto podobenstvo nás poučuje, že máme dobre užívať a viac a viac rozvíjať dary, ktoré nám Boh dal, aby sme ich mohli predložiť jemu, keď nás k sebe povolá (vracajúci sa majiteľ). Neužívať a nerozvíjať Božie dary považuje sa za trestuhodné zlo.

Ježiš popisuje posledný súd (Mt 25, 31—46)

Keď Syn človeka príde vo svojej sláve v spoločnosti všetkých anjelov, vtedy si zasadne na trón slávy.¹ I zhromaždia sa pred ním všetky národy. On ich oddelí jedných od druhých, ako keď pastier oddeľuje ovce od capov. Ovce postaví na svoju pravú stranu a capov na ľavú. Vtedy Kráľ povie tým, čo sú na pravej strane: „Podte, požehnaní od môjho Otca, majte účasť na Kráľovstve, ktoré je vám pripravené od ustanovenia sveta!“

Lebo hladný som bol, a dali ste mi jesť, smädný som bol, a dali ste mi piť, bol som počestný, a pritúlili ste ma, nahý (som bol) a priodeli ste ma, chorý som bol, a dozerali ste na mňa, v žalári som bol, a navštívili ste ma.“

Vtedy mu povedia spravodliví: „Pane, kedy sme ťa videli hladného a nasýtli sme ťa, alebo smädného, a dali sme ti piť? Kedyže sme ťa videli ako počestného, a pritúlili sme ťa, alebo nahého, a priodeli sme ťa, alebo kedy sme ťa videli chorého, alebo v žalári, a navštívili sme ťa?“

A kráľ im odpovie takto: „Veru, hovorím vám, čo ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili.“

Potom povie tým, čo sú na ľavej strane: „Vzdialte sa odo mňa, zlorečení, do ohňa večného, ktorý je pripravený diablovej a jeho poslom!“

Lebo hladný som bol, a nedali ste mi jesť, smädný som bol, a nedali ste mi piť, bol som počestný, a nepritúlili ste ma, nahý (som bol), a nepriodeli ste ma, chorý (som bol) a v žalári, a nenavštívili ste ma.“

Nato sa ho aj títo opýtajú: „Pane, kedy sme ťa videli hladného alebo smädného, alebo ako počestného, alebo nahého, alebo chorého, alebo v žalári a neposlúžili sme ti?“

On im odpovie: „Veru, hovorím vám, čokoľvek ste neurobili jednému z týchto najmenších, ani mne ste (to) neurobili.“

Títo pôjdu do večného utrpenia a spravodliví do večného života.

1. Keď bol Ježiš vo svojich predchádzajúcich podobenstvách odporúčal bdieť očakávanie jeho neočakávaného príchodu, potom zakľúčil svoje reči hovoriac jasne, že všetkých ľudí na konci sveta čaká posledný súd. Z tohto popisu, ktorým nám líči všeobecný súd, jasne vyplýva, že základným prvkom, na ktorý sa bude opierať jeho súd, bude stupeň lásky, ktorou sme milovali svojho blížneho.

Uznesenie vysokej rady (Mt 26, 1—5)

Keď Ježiš dokončil všetky tieto reči, povedal svojim učeníkom: „Viete, že o dva dni bude Veľká noc, a Syna človeka vydajú, aby ho ukrižovali.“

Vtedy sa zhromaždili veľkňazi a starší z ľudu vo dvorane veľkňaza, ktorý sa menoval Kajfáš, a uzniesli sa, že sa podvodom zmocnia Ježiša a že ho zabijú. Ale povedali si: „Nie vo sviatok, aby nenastalo pobúrenie v ľude!“

Judáš predáva Ježiša (Mt 26, 14—16)

Vtedy jeden z dvanástich, menom Judáš Iškariotský, sa pobral k veľkňazom a spýtal sa (ich): „Čo mi chcete dať, a ja vám ho zradím?“¹ A oni mu určili tridsať strieborných. I odvtedy hľadal príležitosť, aby ho zradil.

1. Celková suma predstavovala práve toľko, za koľko vtedy kupovali otrokov. Aj Mojžišov zákon (pozri Exodus hl. 21, 32) odsudzoval na zaplatenie tejto sumy toho človeka, ktorý omylom zabil otroka.

Nevera Židov a súd nad nimi (Jn 12, 37—50)

Neuverili však v neho, hoci urobil pred nimi také veľké znamenia. Takto sa malo splniť slovo, ktoré povedal prorok Izaiáš:

Pane, kto uveril našej zvesti? A Pánovo ramię komu sa zjavilo?¹

Preto nemohli uveriť, lebo ako zasa hovorí Izaiáš:

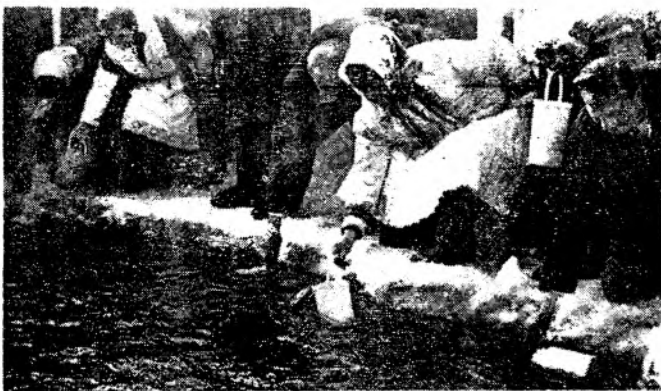
Zaslepil im oči a zatupil im ducha, aby očami nevideli ani myslou nepochopili, a neobrátili sa, a aby som ich neuzdravil.

To povedal Izaiáš, pretože uzrel jeho slávu a o ňom prorokoval. — Predsa však i z poprednejších mnohí uverili v neho, ale nepriznali sa k tomu, a to pre farizejov, aby ich nevyhlúčili zo synagógy. Ľudskú slávu totiž milovali väčšmi ako slávu Božiu.

Ježiš zasa zvolal² a hovoril: „Kto verí vo mňa, nie vo mňa verí, ale v Toho, ktorý ma poslal. A kto mňa vidí, vidí Toho, ktorý ma poslal. Ja som prišiel na svet ako Svetlo, aby nikto, kto vo mňa verí, nezostal vo tme. Ak aj niekto počúva moje slová a nezachováva ich, nesúdim ho, keďže som neprišiel svet súdiť, ale svet spasiť. Kto mnou pohŕda a neprijíma moje slová, (už) má svojho sudcu: Slová, ktoré som hlásal, budú ho súdiť v posledný deň. Veď ja som nehovoril sám od seba, ale som dostal rozkaz od Otca, ktorý ma poslal, čo mám kázať a čo mám hlásať. A viem, že jeho rozkaz obsahuje večný život. Čo teda hlásam, tak to hlásam, ako mi Otec prikázal.“

1. Pozri Izaiáš hl. 53, 1.

2. Je to posledná reč, ktorú Ježiš verejne predniesol, preto sv. Ján sa dobre pamätal, že ju povedal „veľkým hlasom“. Ježiš tu naposledy pred neveriacimi a pochybnými vyhlásil svoje božské a mesiášske poslanie.

Zábery z posviacky vody na Bohozjavenie v Jakubanoch, okres Stará Ľubovňa: kríž z ľadu, posviacka vody, načerpávanie posvätenej vody.

(Dokončenie z 12. str.)

Spomenuli sme len niekoľkých, mená ktorých pozná človek so základným vzdelaním. Niet tu miesta na výpočet ďalšieho množstva vedcov a hlavne ich slov o Bohu. Svedectvo veľikášov ľudských dejín, ktorí verili v Boha, má pre ich vynikajúce vlastnosti a zásluhy mimoriadny význam. Vieru v Boha veľikáši ľudstva mali ako pevnú pravdu.

Zo života eparchie

Dňa 28. sept. 1980 pri príležitosti sviatku Pokrovu — Ochrany Panny Márie zavítal do farností Jovsa o. ordinár Mons. Ján Hirka. Pri vchode do chrámu takto privítali o. ordinára deli s kyticami kvetov v rukách: „Otec ordinár, vitajte u nás, modlitby Bohu prednesť za nás. Prijmite pozdrav i od nás dieťok, vezmite tieto kyticčky kvietok.“ Privítacie slová predniesol aj najstarší kurátor Ján Čizmár a na chrámových dverách miestny duchovný J. Guľa. Pred sv. Liturgiou o. ordinár posvätil nové lavice a vnútorné zariadenie chrámu, po sv. Liturgii udelil sviatosť myropomazania a po skončení bohoslužieb pohovoril s kurátormi, prezrel si veľmi bohatú a krásnu maľbu chrámu, ktorú reštaurovali v roku 1974 štátny reštaurátor nebohý Mikuláš Jordán a Rudolf Jordán.

Vo farnosti Sačurov oslávili sviatok Pokrovu — Ochrany Panny Márie za veľkej účasti veriacich. Sv. Liturgiu slúžil o. Michal Knčera, dvoriansky duchovný, s ktorým prišiel aj dvoriansky chrámový zbor, ktorý pekným spevom prispel k oslave sviatku chrámu. Veľkému počtu veriacich a prítomným kňazom sa poďakoval za účasť vdp. o. tit. kanonik Ján Krlička, správca farnosti.

V nedeľu 5. októbra navštívil najdp. ordinár Mons. Ján Hirka obec Kružľov, kde posvätil obnovený chrám po generálnej oprave. Pri tejto príležitosti slúžil Božiu Službu a povedal príležitostnú kázeň k veľkému počtu veriacich.

V nedeľu 12. októbra t. r. navštívil najdp. ordinár Mons. Ján Hirka farnosť Nový Ruskov, okr. Trebišov, kde pri príležitosti chrámového sviatku Pekrovnej Presv. Bohorodičky slúžil sv. Liturgiu a kázal Božie slovo. Na záver slávnostných bohoslužieb posvätil peknú novopostavenú farskú budovu. Miestneho duchovného vdp. Pavla Dancáka povýšil do hodnosti titulárneho dekana. Menovanému srdečne blahoželáme.

V nedeľu 26. októbra t. r. zavítal najdp. ordinár Mons. Ján Hirka do farnosti Hrabské, okr. Bardejov, kde mali chrámový sviatok sv. veľkomoč. Demetra. Pri tejto príležitosti kázal Božie slovo a slúžil sv. liturgiu, za koncelebrácie o. F. Dancáka, okr. dekana z Kružľova a o. J. Hrustiča z Malcova. Pred sv. liturgiou posvätil zvonku obnovený chrám.

Významné životné jubileum

Na 1. januára 1981 pripadá jubileum — 85 rokov od narodenia

dr. Ivana Parkányiho

dlhoročného kurátora a jedného zo zakladateľov pražskej gr.-kat. farnosti. Schématicizmus za rok 1948 píše, že jubilant „prejavil neúnnavnú aktivitu pri organizovaní pražskej farnosti.“ Pražská farnosť bola systemizovaná 16. 12. 1933 pre celé Čechy a prvým pražským farárom bol dr. Vasil Hopko.

Dr. Ivan Parkányi bol Svätou Stolicou poctený vysokým vyznamenaním, ktoré sa udeľuje laikom v katolíckej cirkvi: „Komandant Radu sv. Silvestra“. Počas celého pôsobenia v Prahe a taktiež aj v poslednom čase napriek vysokému veku a nie príliš pevnému zdraviu napomáha dr. Ivan Parkányi svojim príkladným kresťanským životom, bohatými a cennými životnými skúsenosťami a svojou múdrosťou miestnym gr.-kat. duchovným otcom pri pastoračnej činnosti v našom hlavnom meste Prahe.

MNOHAJA EIT, BLAHAJA EIT!

Z januárových výročí

1. januára r. 1851 — pred 130 rokmi — sa narodil Emanuel Chvála, český skladateľ (umrel r. 1924).

4. januára r. 1906 — pred 75 rokmi — v Lamači sa narodil Alexander Húščava, slovenský historik (umrel r. 1969).

6. januára r. 1681 — pred 300 rokmi — sa narodil Ján Baltazár Magin, kňaz — historik, autor prvej obrany slovenského národa (umrel r. 1735).

8. januára r. 1896 — pred 85 rokmi — umrel Paul Verlaine, francúzsky básnik (zbierky: Saturnské básne, Galantné slávnosti, Múdrost), nar. r. 1844.

9. januára r. 1056 — pred 925 rokmi — sa narodil Nestor, prvý ruský kronikár.

— r. 1881 — pred 100 rokmi — sa narodil Giovanni Papini, taliansky filozof a spisovateľ, autor Života Krista (umrel r. 1956).

10. januára r. 1821 — pred 160 r. — sa narodil Janko Matúška, štúrovský básnik, národný buditeľ, autor hymnickej piesne Nad Tatrou sa blýska (umrel r. 1877).

— r. 1946 — pred 35 rokmi — bolo v Londýne prvé zasadanie Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov.

— r. 1951 — pred 30 rokmi — umrel Sinclair Lewis, americký spisovateľ (romány: Hlavná ulica, Babbit, Martin Arrowsmith, Anna Vickersová, Z rodu kráľovského, Muž z Hlavnej ulice a i.), nar. r. 1885.

12. januára r. 1746 — pred 235 rokmi — sa narodil Johann Heinrich

Pestalozzi, švajčiarsky osvietený pedagóg (umrel r. 1827).

— r. 1856 — pred 125 rokmi — umrel v Modre Eudovít Štúr, národný buditeľ a politik, iniciátor uzákonenia spisovnej slovenčiny (nar. r. 1815).

— r. 1871 — pred 110 rokmi — v Liptovskom Hrádku bola zriadená prvá a jediná poľnohospodárska škola v Uhorsku s vyučovacím jazykom slovenským.

— r. 1876 — pred 105 rokmi — sa narodil Jack London, americký spisovateľ (povedky: Láska k životu, Biele ticho, Povedky južných morí, romány: Železná päta, Martin Eden, Majster alkohol, Mesačné údolie, Volanie divočiny, Morský vlk, Biely tesák a i.), umrel r. 1916.

17. januára r. 1706 — pred 275 r. — sa narodil Benjamin Franklin, americký štátnik, fyzik a vynálezca (umrel r. 1790).

19. januára r. 1736 — pred 245 r. — sa narodil James Watt, vynálezca parného stroja (umrel r. 1819).

20. januára r. 1951 — pred 30 rokmi — v Prahe sa začal I. československý zjazd obrancov mieru.

23. januára r. 1876 — pred 105 rokmi v Župčanoch (okr. Prešov) umrel Jonáš Záborský, spisovateľ a dramatik, bojovník proti sociálnemu a národnostnému útlaku (nar. r. 1812).

25. januára r. 1801 — pred 180 rokmi — v Bohuniciach (okr. Levice) sa narodil Michal Godra, klasicistický básnik (umrel r. 1874).

27. januára r. 1756 — pred 225 r. — sa narodil Wolfgang Amadeus Mozart, rakúsky hudobný skladateľ, predstaviteľ viedenskej klasiky (umrel r. 1791).

— r. 1826 — pred 155 rokmi — sa narodil Michail Jefgrafovič Saltykov-Sčedrin, ruský satirický spisovateľ (umrel r. 1889).

— r. 1901 — pred 80 rokmi — umrel Giuseppe Verdi, taliansky hudobný skladateľ, autor oper Aida, Otello, Falstaff, Nabucco Ernani, Rigoletto, Trubadúr, Traviata, Sila osudu a i., Rekviem, Te Deum, Stabat mater a i. (nar. r. 1813).

29. januára r. 1901 — pred 80 rokmi — umrel Julius Zeyer, český romantický spisovateľ (nar. r. 1841).

— r. 1866 — pred 115 rokmi — sa narodil Romain Rolland, francúzsky spisovateľ a bojovník za mier (Tragédie viery, Hra o láske a smrti, romány: Ján Krištof, Dobrý človek ešte žije, Očarená duša a i.), umrel r. 1944.

31. januára r. 1881 — pred 100 rokmi — sa narodil Peter Július Kern, akademický maliar (umrel r. 1963).

— r. 1966 — pred 15 rokmi — v ZSSR vypustili družicu Luna 9, ktorá mätko pristála na Mesiaci. (ž)

SLOVO — mesačník gréckokatolíkov v ČSSR. Vydáva Spolok sv. Vojtecha Trnava v Cirkevnom nakladateľstve Bratislava. Šéfredaktor: Štefan Papp. Redakcia 040 01 Košice, Bajkalská 20/III/18 č. t. 88694. Adm. administrácia 890 21 Bratislava, Kapitulská 9. Č. t. 331 717 a 333 056. Povolené SÚTI 15/9 zo dňa 27. XII. 1972. Tlačia Duklianske tlačiarne, n. p., Prešov. Uzavierka časopisu je 2 mesiace pred vydaním čísla. Neobjednané rukopisy nevraciamy a nehonorujeme. Redakcia si vyhradzuje právo úpravy rukopisu podľa posudku redakčného krúžku. Rozširuje PNS. Ústredná expedícia a dovoz tlačie 884 19 Bratislava, Gottwaldovo nám. 46/VII. Celoročné predplatné 24 Kčs. Cena jednotlivého výtlačku 2 Kčs — Indexové číslo 49618.